

MAGGI kitüntetései: 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 díszoklevél, 7 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világkiállításokon (Maggi Gyula bírálótja)

Quargli.

JOSEF MEIXNER, Olmütz,
Bahnhof. 10821

 A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht” névvel és a „Szarvas” v. „Kulcs” védjeggyel legyen ellátva.

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tisztá és ment káros alkotórészekről.

Jótállás: 25,000 koronát fizet a Schicht Győrgy, ha az Ausgibban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a 'Schicht' névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan.)

*Megtakarít pénzt, időt és fáradságot.
A ruhát kiméli és megóvja.*

Mindennemű ruha és mosási módszer részére a legjobb és legolcsóbb.	Hófehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.
--	--

 A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht” névvel és a „Szarvas” v. „Kulcs” védjeggyel legyen ellátva.

Továbbá
a készítőnél: **Rozsnyay Mátvás** gyógyszer-tárában.
Arad, Szabadság-tér.

a lehető legjobb
a hasonló áru
automobilok között.

8 lóerős utazó kocsij.

A 8 lóerős utazó koci nagy erővel és gyorsasággal halad hegyen, völgyön és homokos utakon. Kormánykerék, külön ülésék, az összes géprészek könnyűen hozzáférhetők. Erős, tartós és olcsó. 8 lóerős könnyű koci, 8 lóerős utazó koci, 10 lóerős családi koci, 20 lóerős 2 cilinderes családi utazó koci, 10 és 16 lóerős csomagszállító koci, 11 személyes omnibusz.

OLDS MOTOR WORKS
Detroit, Michigan 11054

Schreher Gusztáv és Társai
Budapest IV., Eskü-ut 6. (15—13.)
Garage: VI., Gyár-u. 31. (21—69.)

MATTONI-FÉLE
GISSHUBLER
TERMÉSZETES
SAVANYÓ-KUT

(Központi városzház épülete.)
Képes árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 10699

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek

szabó, szabó-
mester, 1109
Budapest, Rottenbiller-u. 4.
I. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

Igazi urinő
arczának, keblének, kezének alapos ápolására használja mindig a világhírű 1885-ik év óta törvényileg védett Krieger-féle

Kérjen mindig határozottan
Kriegner-félét.
Eredeti nagy tégely 4 kor.
Próbátégely 1 kor.
KRIEGNER GYÖRGY
Gyógyszertára Budapest
VIII., Kálvin-tér.

step (IV) Equations (2)

irányzatok gyorsan készítettnek

mon, - így sáhalja ezer meg ezer ember, - mit adnék, ha eszméltem és emésztettem zavartól megfosztva volna! Iám, mennyit álmodni. Tegyen minden bölgs és térj csak egy kiadóra, sőt egy orvosi és végzettsé bizonyítványtál kimutatatom. Éssa senki el, arról meggyőződni; hozzáss meg a Mándor és nem válik, a pénzt mindig visszaadom. Csakly 2 kor. 8. dora, dobor, orvosi utatiss és bizonyítványok melléke. Tel a pénz be küldése mellett; portamentossan diszkretné time Mándi Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. József györgy zeneár, Budapest, Király-utca 12. sz.

CHINA-BOR VASSAL
erősítőszer gyengélkedők, vörsszegények és
babadorok számára. Étvágygerjesztő, ideg-
erősítő és vérjavító szer. 108
litónó fz. Több mint 3500 orvosi vélemény
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban állatierés üvegekben
a K 2,60, egész literes üvegekben a K 4,80.

36. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)	SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.	FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.	BUDAPEST, SZEPTEMBER 3.
-------------------------------	---------------------------	---------------------------------	-------------------------

Szerkesztőségi iroda: IV. Kaplony-utca 9.	Egész évre	16 korona.	A "Világkrónika"-val	Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.	Félévre	8 korona.	negyedévenként 80 fillérrel	határozott viteldij is csatolandó.
	Negyedévre	4 korona.	több.	

A NEMZETKÖZI BÖRTÖNÜGYI
KONGRESSZUS.

TANÁCSKOZÁSRA gyűltek össze Budapesten a börtönügy mindenféle nemzetekből való tudós szakemberei. Ezúttal a hetedik évi kongresszusukat tartják, a tárgy, melyvel foglalkoznak, annyira fontos, a külföldről ide-seregelt tudósok közt oly kitűnőségei vannak a tudományak, hogy jelentős művelődési eseménynek kell tekinteni gyűlekezetüket. A mai társadalom egyik legégetőbb kérdése a börtönügy, s mindaz, a mi vele kapcsolatban áll s a róla folyó tanácskozások, ha első sorban a szak-

emberek figyelmére számítanak is, megérdemlik minden művelt ember érdeklődését.

Az újabb kor büntető igazságszolgáltatása legalább eszméileg nem a bűn megtorlására, hanem az emberi társadalom védelmére és a bűnös megjavítására törekszik. Ehhez képest igyekszik rendezni a büntetés végrehajtásának legáltalánosabb eszközét, a börtönt, vagy jogász nyelven szólva: a letartóztatási intézetet.

Az, a kit az ítélet megfoszt, szabadságától, nincs kiközösítve az állami oltalomból. Sőt mondhatjuk, fokozott éberség irányul feléje. Az államhatalom a felvilágosultság eszközeivel

igyekszik erkölcsi kórosságát gyógyítani, s gyakorlatilag is oly irányba terelni, hogy megszabadulván a rabságból, kenyérkereseti eszközök birtokában legyen.

Az elitelt fegyencz, akár javító-intézetbe internált fiatalkori bűnös, akár megörögzött gonosztervő, kell, hogy dolgozzék és ipari mesterséget tanuljon.

Ez a vezérlő gondolata az újabb kor börtönügyének, melynek mivelői között ott találjuk a kor legkiválóbb elméit. Maga a börtön meg szabadult minden borzalmas mellékizétől, s a berendezésének akár építészeti, akár egészségügyi részét tekintjük, nem egyéb, mint óriás

A MUNKÁCSI VÁR

Erdélyi jénycépe

A SZAMOSÚJVÁRI FEGYHÁZ FŐÉPÜLETE.

kórház, a melyben közveszélyes erkölcsi betegeket kezelnek.

Ez a modern börtönügynek elméleti része. Emberileg és társadalmilag sokkal fontosabb, hogy a tapasztalás mit jelent az eredmény tekintetében?

Erre a kérdésre nem sok vigasztalót hallunk a hivatásos szakférfiaktól. A bűnügyi szociológia egyik legalaposabb művelője, az angol *Ellis Havelock*, lemondó hangon jelenti ki *«Bűnös és bűn»* című munkájában, hogy a fegyházakból jóformán csak azok térnek vissza megjavulva, kik erkölcsileg épek voltak, mikor oda kerültek.

Hogyan, ép erkölcs a fegyházban? — kérdezi csodálkozva az avatatlan. A tapasztalt bűnügyi szakember így válaszol a kérdésre:

— Az emberi élet viharos alakulatai gyakran sodornak nemes, fenkölt lelkű embereket olyan cselekedetekbe, a melyeket a törvény büntetőjoggal üldözendőknek rendel. A tudomány ezeket az embereket a szenvedély bűnöseinek nevezi. Ez alatt az elnevezés alatt azokat kell értenünk, kiket heves, lobbanékony véralkatuk képtelenné tesz a hűvös mérlegelésre, cselekedeteik megfontolására. Ha ezeknek lelkéből valami brutális méltatlanság vagy igaztalanság szenvedélyt csíhol ki, azonnal kész a büntető-törvénybe ütköző cselekedet.

Dosztojevszki, ki a világirodalom összes írói közül legközelebb tudott férközni a bűnös ember lelkéhez, a *«Halottasház emlékiratai»*-ban egész sereg elítéltet állít élénk, kik erkölcsileg kifogástalanok, kik nyugodt, harmonikus lélekkel élnek meglánczolva, megbélyegezve a *«katorga»* rettenetes légkörében.

Fájdalom, ez a kisebb, az elenyészőleg csekélyebb része az elítélt bűnösök nagy tömegének. Minderről sok szó esett, sok értékes vita folyt az előző hat börtönügyi kongresszuson, mely állandóan négy szakosztályban tanácskozik. A szakosztályok beosztása a következő:

I. Büntetőjogi törvényhozás.

II. Börtönügyi intézmények.

III. A bünt megelőző intézmények.

IV. A fiatalok büntetésekre vonatkozó intézmények.

Látható ebből a beosztásból, hogy nem csupán a börtönügy az, mely a nemzetközi börtönügyi kongresszus tagjait foglalkoztatja. Érdekesnek találjuk felemlíteni, hogy az eddigi hat kongresszust a következő városokban tartották: London, Stockholm, Róma, Szentpétervár, Páris, Brüsszel. A hetedik az idei, szeptember 3-ától 10-ikéig tart Budapesten.

A kongresszus tisztikarát a következőképp szervezték: *József főherceg* mint védnök, az igazságügyminiszter mint tiszteletbeli elnök, egy elnök, ki rendszerint azonos a nemzet-

közi börtönügyi bizottság elnökével (most *Rickl Gyula* miniszteri tanácsos), a hivatalos kiküldöttekből választandó 8—10 alelnök, egy főtitkár, kinek tisztét rendszerint a nemzetközi börtönügyi bizottság főtitkára, *Guillaume dr.* a svájci statisztikai hivatal igazgatója tölti be, három helyettes főtitkár és három titkár.

BALATON.

I.

Égcsinkék a Balaton ruhája,
Fodrot varr a fuvalom reája;
Kéklő fodrok fehér habos selymén
Játszi szellő tovasiklik enyhén.

Lágy hullámok titkos susogással
Kergetőznek nagyvigan egymással,
Egyik a mászt gyorsan utolérve
Loocsan a part fényes fővenyére.

Ring a kék tó szeliden, merengve,
Mosolygó ég kacérkodik benne,
Hanyatt fekszik a verőfény rajta, —
Zsongó hullám boldogan ringatja.

A KASSAI JAVÍTÓ-INTÉZET NÖVENDEKEINEK FÜRDÉSE.

Túlsó parton hegyek koszorúja,
Árnyukkal a kék tóra borúlva;
Méla csöndben, mozdulatlan állnak,
Mintha a tó őrei volnának.

— Ünneplő csend, ragyogó ígézet,
Csupa derű, akármerre néztek;
Halk gyönyör száll szívre, földre, égre:
Mosolyog a Balaton tündére...

II.

Szép Balaton, mennybolt mása, —
Lelkedre ül a varázsa;
A mily hosszú, a mily széles,
Oly gyönyörű, oly szeszélyes.

Ha szeliden rád mosolyog:
Szende kis lány, — azt gondold;
Kékszemű lány, kedves, bájos,
Oly szemérmes, oly leányos...

De ha megjön pajkos kedve,
Hullámzóan ring a keble:
O'yan, mint a kacér asszony,
Szinte hí, hogy clingasson...

— Kötve higgy a kacér nőnek,
Csalfa kedve bajra nőhet;
Láttam én már szépet rosznak,
Balatont is — viharosnak.

III.

Kék az égbolt, kék a Balaton,
Fényes tükrén méla nyugalom;
Im, egyszerre félő sejtelen,
Borzongatja keblét hirtelen.

Hűs szél támad Badacsony felől,
Mosolygó fény futva menekül,
Bús hullámok összeterlanak
A fonyódi erdős domb alatt.

Mint tejték a hajszolt paripán,
Fehér hab két a hűs szél nyomán;
Száguldón ez szilaj dalba fog
S korbácsolja bőszen a habot.

Mozdul a tó vészről terhesen,
Méla csöndből bús moraj leszen,
Bús morajból harsogó harag
A fonyódi erdős domb alatt...

Süvölt a szél Badacsony felől,
Lenyugvó nap futva menekül;
Torlanak a felhők nyugaton, —
Viharzik már, — zúg a Balaton!
(Fonyód.) Sajó Sándor.

József főherceg, a királynak mint védnöknek képviselője.

Lányi Bertalan igazságügyminiszter, tiszteletbeli elnök.

bellyei Rickl Gyula miniszteri tanácsos, elnök.

Dr. Guillaume, a berni stat. hivatal igazgatója, főtitkár.

Alexandre Skouzes görög külügyminiszter.

Sir Evelyn Ruggles-Brise, az angol börtönök főfelügyelője.

M. Woxen norvég igazságügyi államtitkár.

Albert Gradet francia gyarmatügyi kormányzó.

Ugo Conti, a büntetőjog tanára a bolognai egyetemen.

v. Engelberg, badeni kormánytanácsos.

Emilio Brusa, a büntetőjog tanára a turini egyetemen.

Robert Ritter-Holzschnecht von Hort, osztrák igazságügyi osztályfőnök.

Van der Aa holland börtönügyi főfelügyelő.

Vámbéry Russtem, a kongresszus h. főtitkára.

A NEMZETKÖZI BÖRTÖNÜGYI KONGRESSZUS VEZÉRFÉRFIAI.

A VOLGÁN.

Elbeszélés.

Irta Korolenko Vladimir.

I.

Parfentyevics Dimitrij mély sohajtással lépett a hajó földézetére.

Alkonyodott; a nap a part melletti erdős hegyek fölött függött. A folyó nyugodtan, méltóságteljesen hömpölygött tovább; a távolból egy gőzhajó fűtője hallatszott. A tutajokon lobogó tüzek mellett készítették vacsorájukat a tutajosok.

Egy nagy, nehézkes bárka oly lassan haladt előre, hogy csaknem úgy látszott, mintha állana. Két kisebb, egymáshoz láncolt bárka keresztelte útját; lassú himbálózásukkal megbolygatták a víz tükörsima felszínét s összezavarták benne a birkák tükörképét. Olyan volt ez, mintha egy óriási tükör darabokra törnének s egyes darabjai csillognának a lemenő nap sugarában.

— Szép, Grunya? — kérdezte Parfentyevics leánya mellé ülve.

— Igen — felelte a lány röviden. Sötét ruhába volt öltözve, a homlokára húzott kendő beárnyékolta halvány, fiatal arcát; nagy szeméi álmatagon, merengve néztek a távolba.

— A földolag a megelégedettség és a nyugalom, — folytatta az apa, a ki szívesen vegyítette beszédjébe az ilyen általános értékű megjegyzéseket. Már hajlott kora ember volt s ezért is a nyugalom, a békességet becsülte legjobbra.

— Csak nyugalom és imádság a bűnös nyugaltság és kimerülés után. Ne adjon az Isten új vágyakat és őrizzen meg új kísértésektől.

— Nem igaz, Grunya? — Parfentyevics

Dimitrij leányára nézett, mert azt hitte, hogy nézete nem egyezik meg az övével.

— Igen, — felelte a leány. Szeme mereven tekintett az aranyos messzeségbe, a kékes ködbe burkolózó hegyek felé, mintha keresne valamit.

A földézet népe is eleszöndesült. Itt-ott hallatszott csak néhány elejtett szó. A földézet hátsó részén néhány tatár lézengett, a kik Asztrakánból jöttek s most hazájukba igyekeztek: egy öreg ember három fiával. Az apa kedvencét, a legfiatalabb fiút idegen földön, idegen földre temették el. Azt sem tudták, hogy Achmet szjan mitől betegedett meg. Körülbelül egy hétig fekvő beteg, — azután meghalt. — «A mint Allah akarja» — mondták az öreg kemény, sötét arcvonásai. Pedig még otthon az anyának is el kellett mondania a gyászhirot a forrón szeretett fiú haláláról...

Köröskörül minden nyugalmat és békét lehelte és ebben a pillanatban Parfentyevics Dimitrij nem is sejtette, hogy ez a csendes este még új nyugtalanságot is hozhat neki.

II.

Nem messze tőlük a földézetén néhány utas telepedett le. Egy pár unsai favágó, egy kényelmes polgáraszony s végül egy szegényes, öreg polgár. E csoport középpontja szemmel láthatólag a középtűt álló pincér volt, egy fiatal kopott, zsíros kabátú fickó. Most hozott egy megakott teás tálcát a földézetre s miután helyre vitte, földijehez csatlakozott. A pad legvégére leülve, folytatta az előbb megkezdett beszélgetést.

— Látjátok, van olyan eset, azt hiszem — szölt a legmélyebb meggyőződés hangján — a mikor ököllel vetnek magukra keresztet és így

is segít. Így ni: «Az Atyának és Fiának és Szentléleknek nevében. Amen.» Mit szölközött hozzá?

S úgy nézett hallgatóira, mint az olyan ember, a ki valami nehéz talányt adott fel.

— Azt mondom, hogy ököllel? — kérdezte csodálkozva az egyik paraszt.

— Igen, ököllel.

Kétkedve, szemrehányólag csóválták fejüket az emberek. A polgár szilárdan a fickó felé fordult.

— Hagyjuk ezt. Ne káromold az Istent.

— Hogy-hogy?

— Ép most elég vakmerő voltál ököllel keresztet vetni. Azt nem szabad. Az nem segíthet.

A legényke győzedelmes pillantással nézett végig hallgatóin s épen magyarázatát készült adni a dolognak, mikor egy asztalnál egy úr türelmetlenül zörögni kezdett.

A pincér elsielt. Míg dolgot végezte, izgatót hallgatói tovább folytatták a megkezdett beszélgetést.

— Nincs helyén az esze — mondta a polgár.

— Érthetetlen az egész, — tette hozzá a másik.

— Hogyan is lehetne az, — ököllel... Soha-

sem lehet az jó.

Lassankint megállapodott az általános vélemény.

— Lehetetlen! — hallatszott néhány hang. — Ez vakmerő beszéd, semmi más.

— Hogy gondolhat ilyet?

— Hallgassatok csak ide — szölt közbe a fiú, felbukva a hajó belsejébe vezető nyílásból. — Nem vakmerőség ez. Nálunk a gyárban, a hol én is dolgoztam, volt egy fiú. Egyszer a gép mind az öt ujját leszakította. Nem maradt meg egy sem és épen a jobb keze volt. Most képzeljétek, mit csinál az a fiú...

A MÁRIA-NOSZTRAI FEGYHÁZ.

A hallgatóság meghökkent.
— Mit akarsz ezzel?
— Épen ez az. Hát nézzétek. Ha most ez a fiú a balkezevel vetne keresztet...
— Mit beszélsz? — szólt közbe a polgár elutasító kémozdulattal. — A bal kézzel nem szabad.
— De mikor a jobb kezén nincsenek ujjai...
— Épen ez az! — diadalmaskodott a pincér.
Most már általános érdeklődéssel kísérték a tárgyat. A többi utasok is figyelni kezdtek, a távolabbiak elhagyva helyöket, a beszélgetők-höz közeledtek. Különösen egy fiatal kereskedő volt oly leereszkedő, a ki a teásasztalnál hevesen politizált egy kövér urral s most a ravasz feladatot figyelmére méltatta. Kopogott a teáskanalával és magához intette a pincért.
— Hej pincér! Mennyivel tartozunk? Mit beszéltek arról az ökléről?
— Csak úgy magunk közt beszélgettünk, uram.
— De ravaszul, nemde? — fordult a kereskedő a kövér úrhoz, a ki érthetetlenül morgott valamit, mert vajaskenyérrel volt elfoglalva.
Csak a tatárok maradtak ülve a földézet hátsó részén, a nélkül, hogy az általános beszélgetésbe belevegýültek volna. Többnyire hallgattak, csak néha-néha tettek valami megjegyzést a saját nyelvükön.

KERTI MUNKÁSOK A SZÉKESFEJÉRVÁRI JAVÍTÓ-INTÉZETBEN.

LAKATOS MUNKÁT VÉGZŐ RABOK A SZEGEDI CSILLAG-BÖRTÖNEN.

Erdélyi fényképei.

vekedett. A magasztos, nyugodt öreg szavait mindnyájan nagy érdeklődéssel hallgatták. De Parfentyevics nem zavarta meg az általános érdeklődés; őt csak egyetlen hallgatója érdekelte: Grunya. A leány mozdulatlanul ült helyén s érdeklődve hallgatta a beszélgetést.

— Hallgassatok ide, — hallatszott az öreg szava — a dolog így áll: Ha az a fiú elvesztette az ujjait, nem vethet keresztet. De a kereszt jele nélkül az ember nem élhet. Keresztvetés nélkül az ember rosszabb, mint egy hitetlen tatár. És mindig a jobb kézzel kell keresztet vetni.

— Nos?
— Így tehát annak a fiúnak — végezte Parfentyevics — a szent atyák tanítása szerint — gondolatban kell az ujjait összekulcsolnia...
A megkönnyebbülés és öröm sóhaja szállt el a tömegből.

— Köszönjük, uram!
— Gondolatban! Ez az igaz!
— Gondolatban! Ez már beszéd!
— Igen és akkor bizonyosan segít is.

Parfentyevics Dimitrij leányára nézett. Mi volt neki az idegen tömeg méltánylása és dicsőrete? Ő, a tulajdon leánya, közönyösen néz maga elé, mintha atyjának most mondott szavait már régen ismerte volna s az ő zavart, bágyadt lelkére a legcsekélyebb hatást sem tennék.

Az öreg komoran vonta össze szemöldökeit,

míg az izgatott tömeg tovább tanakodott a hit-beli dolgok felett. A szemek villogtak s nem egyszer megtörtént, hogy egyik-másik vitatkozó azzal adott nagyobb nyomatókat szavainak, hogy öklével az asztalra csapott.

A gőzhajó pedig mind tovább vitte ezt az egymással vitatkozó tömeget. Egy meredek hegy, mely eddig elfödte előlük a folyó kanyarodását, lassan-lassan visszahúzódott, úgy, hogy szabad kilátás nyílt a távolba. A nap mint valami vörös golyó függött a víz fölött; az esti homály lassú szárnyasapásokkal repült keletről ide a mezők fölé, utolérte a hajót s mindig jobban-jobban elterjedt a csendes víz fölött...

IV.

A hallgatag tatárok csoportja hirtelen föl-emelkedett s egyenletes léptekkel jöttek előre a földézet hátsó részéről. A közepre érve levetették hosszú kaftánjaikat, leterítették papucsukat is és állhatatosan léptek a kitergetett ruhákra. A lemenő nap utolsó sugarai játszottak komoly arcaikon. Magas alakjuk élesen elütött a világos égtől.

— Imádkoznak, — szólt valaki halkán s néhány utas, a kik ott hagyták a vitatkozókat, feléjük közeledett; majd mások is követték őket; lassankint a vitatkozás is megszűnt.

AZ ILLAVAI FEGYHÁZ.

A VÁCI FEGYHÁZ.

Erdélyi fényképei.

MUNKATEREM A RÁKOSPALOTAI LEÁNYJAVÍTÓ-INTÉZETBEN.

A tatárok villogó szemekkel, magasra vont szemöldökkel állottak, mintha lelkileg a magasságba emelkedtek volna, a hol ép most hal-tak el a nap utolsó sugarai. Néha-néha leeresztették a mellükön összefont karjaikat, letérdeltek és mélyen lehajtották hegyes süvegcsücsöket. S újra fölemelkedve, karjaikat a nap felé tárták ki.

Ajkaik érthetetlen, a többiek előtt ismeretlen ima szavait mormogták.

— Nézzétek csak, — szólt egy paraszt, azután tétovázva hallgatott el, a nélkül, hogy kimondta volna a gondolatát.

— Szertartásaikat végzik, — tette hozzá egy másik.

— Igen, imádkoznak...

A tatárok hirtelen letérdeltek és homlokukkal a padlót érintve, gyorsan felálltak. A három fiú fölvette kabátját és visszatért régi helyére, a földézet végére. Az öreg egyedül maradt.

Leült. Ajkai mozogtak és fehér szakállas, szép arcán valami különös, megragadó kifejezés honolt: a mély fájdalom és az Isten akaratában való megnyugvás csodás vegyülete.

Kezében egy kis olvasót tartott.

— Nézd csak, olvasó, — sügta valaki.

— Buzgó öreg...

— Ezt a fiáért teszi, a ki Asztrakánban meghalt, — magyarázta a kereskedő.

Közben oly sötét lett, hogy az arcokat már

Utezarészlet Osakában.

KÉPEK JAPÁNBÓL. — Szuk Giza amateur-felvétel.

Japán gyermekek.

nem lehetett felismerni, csak az imádkozó öreg magányos alakja tüntel a homályos háttérből. Lassan előre-hátra himbálta magát.

— Apa! — hallatszott egy gyöngye hang. Grunya hívta atyját. Parfentyevics hozzám.

— Apa...

— Mit akarsz, gyermekem?

A leány egy pillanatig hallgatott, ránézett az imádkozó másbirtára, azután gyermekes, bizonytalan hangja hallatszott a sötétségben.

— Ugyan... mit gondolkodik felőle? Segít ez az imádság?

Grunya halkan beszélt, mégis mindnyájan meghallották szavait, s mintha valami titkos szellő suhant volna a földzeten át, a halvány leány szava minden lélekben visszhangra talált. — «Segít-e?»

Hallgattak. S akaratlanul is a sötétkékre néztek, mintha látni akarnák, hogy száll föl az az idegen, ismeretlen, de mégis oly buzgó ima. — Hogyne segítene, — hallatszott egy lágy férfihang. — Azt hiszem, mindenki az Istenhez imádkozik...

— Minden az Istené... Látnod, az égre néznék...

— Ki tudja?... Ki tudja? — szólt valaki elgondolkodva.

— Isten útjai kifürkészhetetlenek.

A hajó orrán egy lámpa, mint valami arany-csillag repült föl az árbóc tetejére. Egy hullám felszökken magára; egy távoli gőzhajó éles füttyszava hasította át a sötétséget. Az égen mindig több és több csillag gyúlt ki, az éjszaka pedig szép lassan szállt le a mezők és hegyek fölé.

Grunyának úgy tetszett, mintha a föld kérdézet volna valamit az égtől, de ez hallgatott titkokozatosan.

Parfentyevics szintén hallgatott; lehet, hogy egy pillanatra ő is azt érezte, a mit a leánya.

De hirtelen észbe jutott, hogy idegen valást senkinek sem szabad dicsérnie a saját hitnek veszélyeztetése nélkül. Szigorú hangja megsemmisítette a pillanat varázsát.

— Menjünk le, Grunya. Jer! Semmi keresnivalónk sincs itt. Ezek az emberek istentelenek... Csak megbotránkoztatják az embert.

A lány ellentmondás nélkül követte.

Oroszról fordította: Wiblitzhauser Ödön.

A BÖRTÖNÜGYRŐL.

A nemzetközi börtönügyi kongresszus tanácskozásának alkalmából aktualitást nyert az a szomorú hely, melynek pusztá emlegetése is sivár, lesújtó érzést ébreszt. Értjük a börtönt, a melyet a jogász nyelv leltartóztatási intézet-nek mond s mely fokozati különbség szerint így osztályozódik: fegyház, börtön, fogház, állam-fogház s javítóintézet. Az utóbbi kizárólag fiatalok bűnösök részére van berendezve.

A börtön régi intézmény, mely végig kíséri az egész emberiség történetét, s fejlődési fokai az emberiség fejlődésének jelzői.

A középkor börtöneiről világos kép áll előt-

tünk. Gyalázatos, embertelen volt. Minden börtönnek megvolt a maga kínzókamrája. Némi büszkeséggel említhetjük hogy a kínzó vallásban, a torturában hazánk büntető-igazságszolgáltatása enyhébb eszközöket alkalmazott, mint az úgynevezett mévelt Nyugat.

A bűnügy története érdekes jelenségre utal ebben a tekintetben: mentül borzalmasabb volt a bírói tevékenység, annál nagyobb arányokat öltött az elkövetett gonoszok és mennyiségben és minőségben. A német krónikairól följegyezte például, hogy Schleswig-Holsteinben egy rabló-főnököt törtek kerébe, ki százhatvanhárom gyilkosságot vallott be. A hüvelykzszorító, a spanyolcsizma, a kerékbetörés, a felnégyelés, az elevenen való eltemetés idejében a gyilkosok is kegyetlenebbül bántak áldozataikkal. Valami rettenetes kölcsönhatásban volt egymással a törvénykezés brutalitása és a bűnösök barbársága.

Mindez, hála az emberi elme felvilágosultságának, a múlté. A mévelt államok letartóztatási intézeteiben a testi kínzásnak minden nyoma elveszett. Törvényeink szerint a bűnös testi bántalmazása hivatalos hatalommal való visszaélést állapít meg, melyet a törvény börtönnel és hivatalvesztéssel torol meg.

Ez a nagy fordulat nem régi, alig százötven esztendő.

S a nemzetközi börtönügyi kongresszus tagjainak elévülhetetlen érdeme van abban, hogy minden középkori vonatkozást kiküszöböltek a börtönből.

Mert a börtönnel, legyen az fegyház, börtön, fogház, államfogház, vagy javítóintézet, nem lehet más célja, mint hogy az elítéltek alkalmat nyerjenek társadalommal való érintkezésük lelkizésére, hogy megjavulva térjenek onnan vissza az emberi társaságba.

Azok a nagy humanisták, a kiknek volt bátorságuk kimondani, hogy a börtön fala nem kegyetlen megtorlást céloz a megbántott társadalom részéről, hanem csak szükséges, kényszerű védekezés, meg lehetnek elégedve a magyar börtönügyfejlődésével, mely teljesen megfelel a jogász nyelven szólva — a fokozatos rendszerek.

A büntetés végrehajtásának fokozatos rendszere abban áll, hogy az elítélt fokozatosan készítik elő a szabadságra. Ehez képest a fegyház szabadságvesztés büntetésének egy harmadrészt magánzárkában tölti. A magánzárka időtartama azonban egy évnél hosszabb nem lehet.

A magánzárka után közös műhelybe és közös hálóterembe osztják a rabot, s képességeinek megfelelő ipari munkára sorozzák. A munka az egyetlen eszköz, mely a bűnös hajlamokat, a társadalommal való érintkezést megfékezni képes. De az ipari munkával való foglalkoztatásnak az a fontos előnye is van, hogy a börtönből kiszabadult fegyház kész mesterséggel lépethet az emberi társadalomba, s nincs rákényszerülve, hogy bűn révén biztosítson magának megélhetést.

A fokozatosság elvénél fogva a fegyházra

ítelt bűnös egy bizonyos idő után az úgynevezett közvetítő intézetbe helyezik el, hol már több szabadságot élvez, s főleg több időt tölthet Isten szabad ege alatt.

A ki büntetésének háromnegyed részét kitöltötte, s jó magaviseletet, megbánást, s a munkában iparkodást tanusít, az feltételes szabadságot kap. Elhagyhatja a börtönt, de állandóan hatósági felügyelet alatt áll, s a legcsekélyebb bűncselekményért elveszíti a feltételes szabadságot, melyből a visszaeső bűnösök teljesen ki vannak zárva.

Ebben a fokozatosságban van kifejezve a modern börtönügy humánus szelleme. Az eredmény, a gyakorlati érték, mint mindig és mindenben, Isten kezében van.

Sem a fejlett elmélet, sem a tudás, sem a józan szigor nem képes megakadályozni, hogy a börtön sokakra nézve ne váljék az erkölcsi sülyedésnek valóságos iskolájává. A börtönből ép úgy, mint az életben megvan a rossz társaságnak károsító befolyása. Ezt szomorúan bizonyítja a visszaeső bűnösök félelmetesen nagy száma.

És ez ellen nincs védekezés, nincs segítség. A legnagyobb, a legmerészebb utopiák közé kétségtelenül azt kell sorolnunk, hogy valaha olyan idő következék el, mikor a bűn kipusztul az emberi hajlamból. Ezt remélni ép oly képtelenség, mint arra gondolni, hogy az ember fizikai szervezete valaha arra a tökéletességre fejlődik, hogy megszűnnek — Hamlettel szólva — eredendő rázkódásai.

Meg kell tehát barátkoznunk azzal a borús gondolattal, hogy a börtön állandó, örök intézménye marad az emberiségnek.

Zöldi Márton.

A JAPÁNOKRÓL.

— Egy magyar utazó megfigyelései. —

Mielőtt az orosz-japán háború kitört, a nagyközönség jó része mondhatni csak az itt-ott elévülte került apró műipari tárgyakból ismerte Japánt, most azonban, mióta úgy a tengeren, mint szárazságon meglepő eredménnyel küzdött meg a hatalmas oroszszal, még azok is érdeklődnek iránta, a kik eddig talán nem sokat törődtek vele. Én közvetlenül a háború kitörése előtt tartózkodtam Japánban és így most mint szemtanú mondhatok el egyet-mást.

Nagasakiban láttam meg először Japánt. Különös az az érzés, a mikor az ember először közelíti Japánhoz. Annyi szünet, bájosat hallottam róla, hogy mikor a Nagasakihoz vezető szűk tengerszoroshoz értünk, önkénytelenül kíváncsi lettem, milyen is lesz ez az ország? A tengerpart Nagasakiig vezető út hosszú. Valami másfél óráig tart, míg a hajó lassan bevez, jobbról-balról magas, kámföréskkel benőtt, zöld pázsittal borított hegyek, itt-ott egy-egy elrejtett házacska, idegenszerű tetővel, majd főhéher vitorlás hajók látszanak; a víz zöld és tiszta, mint a kristály.

Nagasaki hirtelen tűnik fel előttünk és önkénytelenül a csalódás érzése vesz erőt az emberen: füstölő gyárkérményeket, műhelyeket látunk és európai házakat. S minden az európai hajók által látogatott japán város ilyen; a ki a régi Japánt látni akarja, annak az ország belsejébe kell behatolni, a hol még találhat eredeti, hamisítatlan népeletet.

Utezar hírdetése Osakában.

KÉPEK JAPÁNBÓL. — Szuk Giza amateur-felvétel.

A nagy Buddha-szobor Hiogóban.

emberen: füstölő gyárkérményeket, műhelyeket látunk és európai házakat. S minden az európai hajók által látogatott japán város ilyen; a ki a régi Japánt látni akarja, annak az ország belsejébe kell behatolni, a hol még találhat eredeti, hamisítatlan népeletet.

Nagasakinak egy különlegessége van és ez az, hogy az érkező hajók itt szemet vesznek, a szemet pedig leányok rakják be. A nagy hajó mellé odaállítanak négy-öt szénnel megrakott uszályhajót, aztán a gőzös oldalán állványt építenek és az uszályhajókból — egy létraforma szerkezetre állva — kis japán leányok adogatják kézzel a szénnel telt kosarat. A kosarak csak úgy repülnek, percenként hatvan métermátsza szemet raknak így be, úgy hogy négy-öt óra alatt a legnagyobb gőzhajók is el tudják magukat látni a szükséges szénnel.

Az első benyomás, melyet az ember Japánban nyer, a lehető legkedvezőbb, a természet, hegyek, völgyek, víz, ég, mind olyan, mintha művészek rakták volna egymás mellé. A nők pedig, noha a mi izlésünkől elütők, apró babaszerűek, mégis tetszenek; tarka ruhájukban, tipegő járással, örökös jó kedvükkel, csacsogással kellemesen hatnak.

A tisztaság, a mit ott tapasztalunk, rendkívüli. A japán télen-nyáron folyton fürdik. A nagy városokban nyilvános fürdők vannak, így például Tokióban körülbelül nyolcszáz ilyen fürdő található. A vizet rendszeren 40-45° C-ra melegítik, a mi már oly magas hőmérséklet, hogy európai nem bírja ki. A legnagyobb hőségben is így meleg vízben fürdenek, mert azt állítják, hogy ha az ember magasabb hőmérsékletű vízben fürdik, mint a külső hőmérséklet, akkor a fürdőből kilépve, az elpárolgó víz a testet hűti, a miben igazuk van.

Az első benyomás tehát, a mint említettem, kellemes; az ember az első héten nem tud betelni a sok szép látvánnyal, a gyönyörű természeti szépségekkel, a második-harmadik héten azonban már mindent megun, mivelhogy olyan szép. Ez az érzés majd minden európai embert meglep.

A japán városok rendszeren nagyon kiterjedtek, a házak földszintesek; vannak ugyan emeletes házak is, de ritkábban. A házak alacsonyok, fából épülnek, mivel a földrengés gyakori, sőt — a mint a tokiói egyetem földrengést megfigyelő állomásán láttam — a gyenge rezgések állandóak. A tetők fantasztikus formákban kiképzettek s nehéz cserepekkel vannak fedve, de vannak vidékek, a hol rizsszállal fedett házakat építenek.

A szobákat elválasztó falak széttolható, papírossal beragasztott farámkából állanak s ha ezeket eltávolítják, két-három szobából lehet egyet csinálni. Az utcára és udvarra néző részen papírossal beragasztott farácsok alkotják az ablakokat. Az üvegtáblák ismeretlenek. A szobákban alig van valami bútorzat, a padolat deszka, mely rizsszálla gyékénnyel van fedve. A fekvőhely néhány paplanból áll, melyeket nappal összecsavarnak és félre tesznek. Kis, arasz magasságú asztalok, fából vagy bronzból

készült kézművelő széntartók, néhány lámpa, teakészlet, egy kis polc, a falon pedig egy festett papírkép: ime az egész berendezés. Rendszeren a földön guggolva, vagy térdelve esznek, mulatnak.

Az utcák egész nap telve vannak a boltok előtt ácsorgó, bámészkodó, tereferelő asszonnyal és gyermekekkel. A gyermekeket öt éves korukig rendszeren a hátukra kötözve hordozzák a nők; gyakran látni öklönyi nagyságú pesztónkát is nagy gyerekkel a hátán. Akárhányszor sajnáltam a felkötözött apróságokat, a kik elfáradva, fejüket lógatva aludtak, míg pesztónkájuk társnőjével mulatozott. E szokás dacára a gyerekek igen csöndesek s mondhatom, hogy síró japán gyereket nem láttam. Csak akkor lármáznak, ha a heveder, a melylyel a hátra vannak erősítve, nyomja őket. A nagyobb gyermekek is igen csöndesek és korántsem olyan rakoncátlanok, mint európai kortársaik, a minnek talán az az oka, hogy a japán gyerekek alig van valami játékszere s a mi van, az is főleg csak papírból készül. A gyermekek általában gyengék. Az apróságokat az anyák kiöltöztetik mindenféle cifra, színes ruhába; a kis és serdülő leányok között ruházatban nincsen különbség, rövid vagy hosszú ruhát ott nem ismernek és legfőképpen a gondosan készített hajdíszból lehet következtetni, hogy ez vagy amaz már nagy leány. Minél idősebb lesz a nő, annál kevesebbet törődik ruházatával, sőt az öreg nők kényelmi szempontból még a hajukat is levágják.

A japánok öltözet, különösen a nők, festői, a nyugati divat azonban erősen hódít közöttük. A nagy városokban a férfiak már európai ruhában járnak, de kalap nélkül s szalma- vagy papucsban. A nemzeti divatot eddig a nők tartották meg leginkább. A japán utcák igen érdekesek: bolt bolt mellett sorakozik, melyek az utca felé állandóan nyitva állanak s csak éjjelre zárják el berakott fatáblákkal. Az utcákon keresztül a házak tetején kötelek vannak feszítve, melyekről tarkabbnál-tarkább zászlók, hírdetések lógnak. Este színes lámpások ezrei gyúlnak ki. Reggeltől késő estig az utcák telve vannak vásárló és kíváncsi néppel.

Az ország különböző vidékein más és más különlegességeket látni. Nagasakiban porcellánból és teknősbéka héjából készült igencsép és oleds dísz tárgyak kaphatók, Kiotóban gyönyörű bronz, porcellán, selyemhímzés, bambuszfaragás és úgynevezett cloisonné fémzománc tárgyak, Tokióban bronz, elefántcsontfaragások, Nikkóban csodálatos szép laktárgyak. Még a legigénytelenebb és legolcsóbb tárgyak is oly izlással vannak készítve, hogy az ember önkénytelenül vásárol. Pedig a csábító alkalom sok pénzbe kerül; sehol annyi pénz mint műipari dolgokra ki nem adnak az idegenek, mint Japánban, a mi nem is csoda, mert a változatosság oly nagy, hogy mindig lát vagy talál az utazó újabb és újabb tárgyakat, a melyeket akarva, nem akarva megvesz.

Nincs a földön nép, mely a fát, virágot jobban kedvelné, mint a japán. Öreg, fiatal, gazdag, szegény, mind szereti a virágot s akármire já-

runk, a hol csak egy tenyérnyi föld van, mindennél látni virágot s mindenki a legnagyobb érdeklődéssel gondolja az övét. Vannak ugyan, a kik azt állítják, hogy a japán virágoknak, noha színompájuk nagyszerű, nincsen illatjuk, ez azonban nem áll. Bizonyos időszakokban az egész népség tömegesen elvándorol olyan helyekre, a hol különösen kiváló fák virágznak, vagy virágok nyílnak, a mi valóságos népi ünnep számba megy. Január végétől márciusig virágzik a szilvafa, azután a cseresznye, májusban az azaleák, júniusban a wistariák, iris, július végén a lótuuszok, novemberben a krizantemumok; a késő őszenek egyik igen szép látványa a juharfa, melynek levelei ilyenkor vörösesek. A vadvirágok nem érdeklik a japán népet. A csokorba kötést ott nem gyakorolják a színek szerint és ebben a tekintetben az európaiakat lenézik; náluk a virágok csoportosításának bizonyos jelképi jelentősége van szabályok szerint történik s egész tudományt csináltak belőle.

Bámulatos ügyességet fejtenek ki a japánok a fák elnyomításában és törpe fák nevelésében. Mindenfelé láthatunk arasznyi nagyságú apró, elnyomított fákat. A virágkedvelés eredményezte, hogy minden japán háznak megvan a maga miniature kertje, sokszor alig néhány négyzetméter nagyságú, de van benne tő aranyhalakkal, kis hidak, vízesés, sziklák, apró fák és virágok.

A nép igen szorgalmas, de nem erőlteti túl magát, keveset eszik s rendes tápláléka a tea, rizs és hal. A japán konyha korántsem oly változatos és választékos, mint a kínai, inni alig isznak valamit s egyedüli szeszes italuk a saki, vagyis rizspálinka; nagy ebédekkel ezzel kezdik.

A kikötővárosokban, de sőt az ország belsejében is, az európai turisták kedvenc tartózkodási helyein, mint pl. Kiotóban, Tokióban, Nikkóban, Mianoshitában és így tovább, kitűnő első rangú, európai módra vezetett és berendezett szállodákat találunk, melyek tulajdonosai rendszerint japánok, az ellátás azonban nyugati, az árak pedig amerikaiak, vagyis drágák. Ennek különben az amerikaiak az okai, mert nekik soha semmi sem elég drága. A szállodák nagy részében japán leányok szolgálnak ki, angol tudományuk azonban az ételapon, valamint az igen és nem szókön tul nem igen terjed. A tulajdonosok mind elég jól beszélnek angolul.

A természet csodás szépségein kívül a népelet és a régi templomok azok, melyek az utazó figyelmét legjobban megragadják. Az évszázados építmények még ma is teljesen jó karban vannak és bizarr változatosságukkal, valamint elhelyezésükkel nagyszerűen hatnak. A templomok legnagyobb részét belépti díj mellett lehet tekinteni, a befolyó összegeket a fentartásra fordítják.

A templomokba épen úgy, mint egyáltalában a japán házakba csak lábbeli nélkül szabad belépni, miért is az európai jól teszi, ha könnyen lehúzható cipőt, vagy pedig a cipőre húzható szövetharisnyát visz magával, mert különben

akár hüvös, akár meleg időben alapos náthát szerezhet e szokás következtében.

Bátran el lehet mondani, hogy a japánok sokkal jobban értenek az idegenforgalom emeléséhez, mint mi. Mindenfelé kap az ember utbaigazítást, sőt van egy társulat is, mely megbízható, képzett vezetőket ad. A társaságnak minden nagyobb városban van fiókja s a vezetők úgy vannak összeválogatva, hogy ott a történet, nyelvész, mérnök, jogász, természettudós, vagy az egyszerű turista egyaránt kaphat megfelelő vezetőt, a ki minden tekintetben kimerítő felvilágosítással szolgál. Ilyen tökéletes berendezést, azt hiszem, sehol sem találunk. Sőt akár-hányszor tapasztaltam, hogy a szállodákhoz tartozó egyszerű ugnevezett rikó-kulik, vagyis napszámosok, a kik az utast kis kétkerekű kocsin a kívánt helyre szállítják, egészen értelmesen meg tudják a látványokat mutatni és magyarázni.

A vidéki japán szállodákban kényelem nincsen, ott a földön hál az ember és ha hideg van,

fiatal emberek, kiknek a lépcsőn járás nem árt. A riporterek karzata oly szűk, hogy valamennyien nem férnek el rajta, így aztán a nagy napilapok számára egy más nem kevésbé szűk helyet kellett szorítani.

A riporterek közt folyton ide-oda járó küldöncök, kik a kész stenogramokat a szerkesztőségbe viszik, a rajzoló munkáját nagyon megnehezítik, a mi gyakran heves összeszólalkozásokat idéz elő. A karzat felügyeletével megbízott tisztviselő nem engedi meg ugyan, hogy a riporterek fölkeljenek helyeikről, de érdekes ülések alkalmával a rendet senki sem tartja meg, s így a második sorban ülők semmit sem látnak s csak nagyon keveset hallhatnak. Ezért gyakran megtörténik, hogy egyes szónokok beszédeit a lapok tévesen közlik. Így például a „Daily Chronicle” című nagy napilap egy alkalommal Russell miniszter beszédjét annyira elferdítette, hogy másnap az elnök — a Speaker — a saját karzatát megrögt, többek közt azt mondván, hogy az újságírókat csak udvariasságból eresztik be a parlamentbe.

A sajtó azonban a kemény megrovást nem rakta zsebre, hanem egyhangúlag kijelentette, hogy ha a

képzelhető. Czigány is akad valahonnan, vagy ha az nincs, jó a zongora-verkli is, s a fiatalok egy-szerre kirúgja lába alól a földet.

Fesztelesség dolgában aztán az ilyen mulatság többet ér minden vigadóbeli nagy bálnánál. A gaval-lérokra nem kötelező a frakk, még a keztyűt is elfogadhatóan pótolja a tánczosnő dereka köré kötött kendő. Megesik bizony az is, hogy a jókedvű szeladon, könnyíteni óhajtván hölgye terhén, a saját fejére teszi a tollas, szalagos női kalapot, s azért a szórnyűködéstől egyetlen lampion sem szakad ketté.

Az ilyen rögtönzött mulatságnak természetesen a „zöld korezmáros” örül legjobban. Mennyi szalámi, vajás kenyér és sör fogy el ilyenkor! A megbabonázott ivó észre sem veszi, hogy a pohárnak nagyon is széles a „pántlikája”, megadás-sal nyeli sör helyett a habot, s a szalámi karikák közt sem tart népszámlálást.

S a mulatók körül lassankint vastag gyűrűbe verődnek a nézők. Ki gyalog, ki kerékpáron, ki automobilon érkezik, s bizony nem sokáig marad meg a tétlen básmészakodó szerepében, hanem „bengrik” ő is, s együtt vigad a vigadókkal. Teheti, itt nincsen

MULATSÁG A ZÖLDBEN. — Lincz Lajos rajza

fázik, melegben meg izzad; az utazás azonban mindenfelé kényelmes és biztos. A vidéken kis kétkerekű kocsikban utaznak, melyek elé ember van fogva. Hegyes vidéken az ugnevezett kago járja, egy rudra függesztett hordszék. Az országot vasuti vonalak szelik át. A vonatok elég jók és az idegenek kényelmére különös figyelmet fordítanak. A kocsik japán termetre készültek, az ajtók alacsonyak és jól megtermett európai-nak ugyancsak vigyázni kell a fejére.

(Polytatása következik.)

A SAJTÓ KÉPVISELŐI AZ ANGOL PARLAMENTBEN.

Ahoz, hogy valaki az angol parlament sajtó-karzatának tagja lehessen, több szerencse kell, mint ész. Még akkor is, ha az arra való szabadalmat megkapta az ember, nem valami könnyen lehet feljutni a karzatra. Hatvan kölcsönös kell felmászni, onnan husz lépcső az írói szobába, harmincz lépcső pedig az étterembe vezet.

A parlamenti palota berendezésével megbízott küldöttség nem engedte meg, hogy a sajtó képviselői a lift-et használják, azt mondván, hogy a riporterek

sajtó képviselői a parlamentbe nem járnának, a törvényhozó testület kérné őket, jöjjenek el. Sokkal jobb lenne, ha az elnök a sajtó képviselőinek jobb elhelyezéséről gondoskodnék.

Mindezek dacára a helyzet nem javult. A világ-hírű „Punch” torzképeivel folyton csipdesi az angol indolenciát, de azért a hatalmas angol sajtó képviselői még most is a zsufolt sötét, szűk karzaton tengődnek.

MULATSÁG A ZÖLDBEN.

Hanyatlóban már a nap ereje, hamarabb leszáll az este, de azért fővárosi ember még megkívánja a zöldet. A ki teheti, kiszabadítja magát a kőházak közt megszorult, füsttel és porral telt levegőből, a lombok alá, tüdejének és jókedvének szóló különös kedvezésként.

Mert odakint, vagy odafönt a zöldben egészen más a hangulat. A gyöngyös simogató szellő, az ezer színben pompázó virágok, a lombzúgás, s a tiszta levegő a legkomorább kedélyt is felderíti, a kinek pedig amúgy is mulathatnékja van, hamarosan széles kedve kerekedik.

Ha aztán nagyobb társaság verődik össze, az estétől sem ijednek meg. Fölkerül a fákra egy pár színes lampion, a mi nélkül nyári mulatság el sem

„zárt kör”, nem kell a meghívót előmutatni, a be lépő-jegy itt a jókedv!

A lampionok bizalmas félhomálya, körül az erdő sötét háttérére, s a biztatólag hunyorgató, apró csillagok az illemnek is csak „nyári” korlátokat szabnak, s pajzán tréfák apró rakétái sisteregnek a „hangos” levegőben. Régi, de jó az az adoma, hogy mikor a gavalér új ruháját dicséri a barátja, az büszkén válaszol:

— Meghiszem azt, hogy szép! Tegnap is, mikor egy svábhgyi mulatságon megjelentem benne, minden táncos egyszerre azt kiáltotta:

— Hogy volt? Hogy volt!...

Ezt különben új ruha nélkül is tudakolják eleget a zöldben mulatók, s a czigány, vagy verkli kénytelen kielégíteni a kíváncsiságukat. A mire aztán megint az a válasz:

— Ej! haj! Sohse halunk meg!

Pedig dehogy nem! Lám a csillagos ég alatt vigadók észre sem veszik, hogy ez a késő augusztusi éjjel ugyancsak hüvös, az ég sötét azurjárdó apró, nyugtalan csillagocskák szöknek meg, s a komolyan hallgató fák lombja közül, halkán leperreg egy-egy sárga levél, hirnöke az ősznek, mely megsáppasztja a zöldet, s erdőn, ligeten, hegyen, korezmához közel és messze tőle, nemaokára átvieszi majd csöndes birodalmát...

FONDO.

A TONATE-UT ÉS A PRESENA-OROM.

CZIKK A HÉTRŐL.

Tudományos férfiak, élükön a Társadalom-tudományi Társulatnak, valamint a Szabadgondolkodók Egyesületének tagjaival mozgalmat indítottak egy liga megalkotására, az általános választói jog jelszava alatt. Céljok politikai, s ennyiben minket nem érdekel. De a kérdésnek tisztán tudományos szempontból való felvetése kell, hogy élénken foglalkoztassa még a nem szabadon gondolkodók körét is.

Úgy tetszik, hogy helyesebb is lett volna, megmaradni a kérdésnek kizárólag tudományos vonatkozásainál. Így maga a cél, melynek magyar hevülettel egyenesen nekimentek, alkalmasint biztosabban lett volna megközelíthető. Legalább ilyen volt a tapasztalás Németországban a szocialista tanok elterjedése körül. Ott a legnagyobb nemzetgazdák, az egyetemek katedráin kezdtek vizsgálat tárgyává tenni a Lassalle, vagy Marx tanításait. Kivált ez utóbbiét, a ki maga is tudományos alakba foglalta össze egész rendszerét. Schäffle, a nemzetgazdák egyik legnevezetesebbje „Quintessenz des Sozialismus” című munkájában már a hetvenes évek elején a kérdések mélyéig hatolt, s oly theoriát állított fel, mely sokban ellentétes volt ugyan a szocialisták politikai programjával, de némely részében teljesen iga oltá azokat. Wagner Adolf, a berlini egyetem nagyírú tanára, Dühring Jenő, (ez a csodálatos agyu férfi, ki egyenlő mélységgel tárgyalt a nemzetgazdaság, a mechanika és az esztétika nagy kérdéseit) s mindennekfelett pedig Schmoller és tanítványainak egész csapata sorra tárgyalták mindazokat a nagy problémákat, melyek alaptanait képezték a szocialistáknak. A németek a Kathedra-szocialisták-nak nevezték ezeket a tudósokat, bár ők magok megtagadták minden közösséget a szocialistáknak politikájával. Őket a kérdésnek csak is tudományos része érdekelte és semmi egyéb. De hogy munkásságuknak mi lesz az eredménye, azt oly éleslátású s konzervatív érzésű férfi, mint Treitschke hamar észre vette. Ellenökben adta ki nagyírú axiómáit: „Szolgák nélkül nincs kultúra”; „a kultúra ideális javait élvezni csak a kisebbségnek adatott, ellenben a nagy többség csak orcájának verejtékével alkothat” stb. Szavainak nem volt fogantatja. A német középosztály tetemes része a szocialisták táborába ment át, miután előbb egyes tanak igaz voltáról tudományos alapon szerzett meggyőződést.

Nálunk — s ez szerencse és szerencsétlenség egyaránt — tudományos alapon a szocialisták tanításával alig foglalkozott valaki. Csak a jel-szavakat vették át logikailag nem eléggé fejlett agyu agitátorok. Azokat is sokszor félreértették, néha meg nem értették. Ezért van, hogy a szocializmushoz csak a kevésbé művelt munkások csatlakoztak. Ez szerencse lehet. De ezért van az is, hogy a tanok szertelenségbe csaptak át. Ez meg szerencsétlenség. A tudományos alapon álló vizsgálódás és kritika meg tudta volna találni a helyes középutat.

Egy angol utazó csapat most járja be Magyarországot különböző vidékeit. Először a

magas Tátra természeti szépségeiben gazdag tájait járták be. Aztán Máramarosba látogattak el. Majd az Alföld egy részét ejtették útba s végül az erdélyi részek egy olyan táját keresték fel, Vöröspatakot, melynek aranybányászata

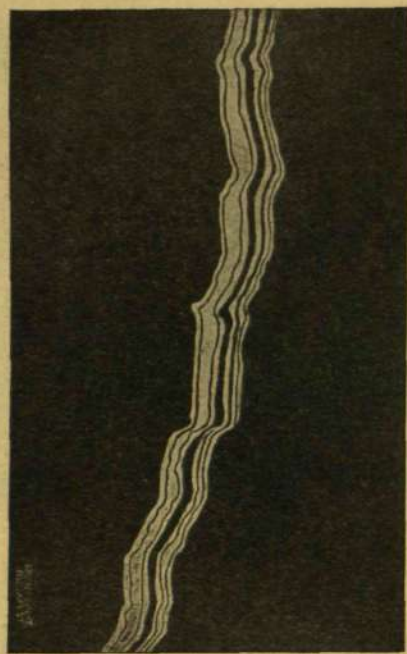
PENEGAL A KALTERER-TÓ FELÉ.

az angol embert kiválóképen érdekelheti. Mert hiszen tudvalevő, hogy az angol mind az öt világérszben szorgalmasan kutat a legnemesebb fém után, s a földkerekség aranybányáinak túlnyomó része az ő kezeikben van.

BOZEN.

A TIROLI HADGYAKORLATOK SZINHELYÉRŐL.

Közelről felvett lesújtó villám. Felvette ifj. Rümker G. Hamburgban 1898 aug. 16-án.

rokot, vagy legalább jóbarátot. Az elpusztult vagyon pedig milliárdokra tehető. És mi az eredmény? Egy szigetnek felét kapja a győző, mely oly értéktelen, hogy önként lemondott róla, mikor övé volt. Azontúl egy szárnyvasutat, melyet annyiért fel lehet építeni, a mennyibe a háború egy-egy napja került. Aztán fenhatósági jogot egy gyéren lakott felsziget fölött. S még csak azt sem ismerik el hivatalosan, hogy az ellenfél le van győzve!

Ezért kellett félmillió embernek elpusztulnia. Oh emberek! minő határtalan a ti dőreségetek, s milyen kevés szeretet lakozik a ti szíveitekben!

A TIROLI HADGYAKORLATOK.

Évek óta nem volt hadgyakorlat, mely a katonai körökben oly nagy, mondhatni lázas érdeklődést támasztott volna, mint az ideai hegyi hadgyakorlat, mely a déltiroli Mendel-hágón a király színe előtt számos külföldi katonai meghatalmazott jelenlétében ezen a héten zajlott le. Nagy, úgynevezett császárgyakorlatok tudvalevőleg minden esztendőben vannak, de ezek a síksági gyakorlatok egész lefolyásukban annyira különböznek a szóban forgó hegyi gyakorlatoktól, hogy érdekesség dolgában semmilyképpen sem vetekedhetnek velök. Az eddigi szokástól eltérőleg a gyakorlatok alapjául szolgáló feltevésekről, a gyakorlatozó csapatok összetételéről mitsém lehetett előzetesen megtudni, az egymás ellen felvonuló csapatok parancsnokai is csak sejtették, milyen s körülbelül mekkora erejű ellenféllel állanak szemközt hadműveleteikben, melyeknek újszerűsége, a mandsurjai hegyek között mostan folyó világháború következtében való aktualitása oly esemény volt az összes kaszárnnyakban, mint egy téli évad derekára eső nagyszerű, mesésen izgató premiór a színházi világban. A gyakorlatok összesen három napig tartottak s a résztvevő csapatok ereje mintegy 20,000 emberre tehető géppuskákkal, 16 tábori, 24 hegyi ágyúval és 16 hegyi taraczkával, mely utóbbiakkal a mukdeni világszínház tanulságai gyarapították hadseregünket s melyek ezúttal először kerültek próba alá.

A király aug. 28-án érkezett Bozenbe, a honnan Romenó-ba, a hadgyakorlatok főhadiszállására utazott. Az uralkodót itt várták Ferencz Ferdinánd, Frigyes, Rainer és Jenő főherczégek, a fogadtatásra egybesereglett katonai, egyházi és polgári méltóságok. A nyomban kezdődő gyakorlatok folyamán a király a Mendel-hágót és Bozent védelmező éjszakai hadosztálylyal, mely a dél felől éjszánaknak törekvő ellenséges hadosztályt völgyről-völgyre, hegyről-hegyre szorította vissza háromnapos csatával, eljutott a Trient felett fekvő Mezzolombardo-ba, innen ismét kocsin hajtattva St. Michele-be, augusztus 30-án udvari vonaton elutazott Ischbe.

Egkebe nyúló bérceinek fenségéről, mosolygó völgyeinek bájáról világhíres Tirolnak legszebb

vidéke az, melyet a király az elmúlt héten bejárt. Az eisacki szűk völgy kanyarodói között, hosszú sorban egymásra következő alagutai alatt prűszkölő vonat Bozennél hirtelen nekiszabadulva napsugaras, zöld rónára vágat ki, az Etsch széles völgyébe, mely egész Déltirolt közepén szeli ketté. A kék Adige hőmpolygati rajta nyári hőben is jeges hullámaival s a hol azok a nagy Adria langyos hullámaival ölelkeznek, arra már a szép Velence vidéke vagyon. A vonat utasának szeme megigézve bámulja órákon át ez áldott völgy szépségeit, pedig az igazi csodaország odafenn van, a völgy két oldalán a felhők közé ágaskodó hegyek fensikjában, a melyek mögött, mintha ez az egész ország egy az égből vívó gígaszi lépcső volna, egyre feljebb, mindig feljebb fűrik ősz fejüket a kék magasságokba a hegyek királyai: a vén Marmolata, meg a hatalmas Brenta, melynek finom fehér oromesipkéi mintha rá volnának lehelve a rájuk hajló égből csoda-tiszta azurjára. S a ki a völgyből felszáll például a Mendel-hágóra, a hol megállva s körültekintve most a király is elragadtatva kiáltott fel, a hegyeknek s a meredek alján elterülő Etsch-völgynek oly látványosságában gyönyörködhetik, melynek párját a földkerekség kevés pontján fogja találni. Felette, körülötte a havasi világ szűz szépségei, alant a törpe-ország városkái, falvacskái, tavacskái: a legköznapibb lélek is bámulattal és hódolattal telik el a természet remekei iránt, melyeknek mindenható varázsa a városoknak kormos gyárkéményei közül idevetődött a tiszta, nemes szabadság lobogó érzésével emeli magához.

A VILLÁMOK FOTOGRAFÁLÁSA.

Még mintegy két évtizeddel ezelőtt a legnevesebb festők és rajzolóak a villámokat általánosságban zegzugos alakban ábrázolták, s ezt nem csak a laikus ember, hanem még a természetbúvár is helyesnek tartotta.

Nem csoda, hogy Arago a híres francia fizikus a villámnak leggyakoribb formáját — a lesújtó villámot — zegzugos villámnak képzelte és ilyen névvel is jelölte.

De mióta a mesterséges uton a hatalmas induktorokból kicsalt szikrákat, valamint a felhő és föld között támadó természetes elektromos kisüléseket sikerült fotografálni uton megörögzíteni, egész más véleménynyel vagyunk róluk, s most látjuk csak, hogy a képirok által ábrázolt villámok nem csak kevésbé hasonlítanak, hanem sok esetben még a tulzolt fantáziának is jelentékeny szerep jutott ezeknek megalkotásában.

A villámok egyes alakjait nappal pontosan megfigyelni nem igen lehet, azért az éj erre sokkal alkalmasabb. S ma már nem szabad szemmél észlelünk, hanem a fotografgéppünkre bizzuk, a mely minden subjektív behatástól menten, hűen és a valóságnak megfelelően adja vissza a villám valóságos képét.

A villámok fotografálására minden méretű gép alkalmas, de tekintve, hogy gyakorta az égből

átható tűzfénybe borul, a nélkül, hogy a fellobbanásoknál a tulajdonképeni villámszíkra látható volna, ajánlatos kisebb méretű készülékek, illetőleg 9 x 12 cm. lemezek használata.

Ezt a tüneményt csak késői szürkületben, szóval sötétben lehet eredménynyel fotografálni, mivel utólrhetetlen gyorsaságból folyólag képtelenek vagyunk az objektív zárját kellő időben nyitni és elzárni.

A készülék objektívje ilyen alkalommal mindig a végtelenre beállítva a felhő ama pontjára irányítandó, a honnét a leggyakrabban törnek elő a villámok.

Az ilyen felvételeket legjobb eredménynyel akkor végezhetjük, ha a zivatar villámai majdnem a fejünk fölött cikáznak szét a felhőkből, s mintán ilyenkor az eső is esni szokott, ajánlatos ezt nyitott verandáról vagy nyitott ablakból, de mindenesetre fedél alól végezni, mert a szakadó eső nem enged, hogy a gép objektívjét majdnem merőlegesen a felhőre állítsuk.

Tagadhatatlan, hogy a véletlennek is jelentékeny szerepe van a sikeres felvételek készítésénél, mert míg egyesek sok jóakarattal, nagy fáradsággal és türelemmel, de még nagyobb lemez-áldozatok árán alig tudnak egy gyenge fényvillámot gépek elé csalni, eddig mások az első lemezzel már egy közel lesújtó villám karakterisztikus képét nyerik.

A villám-fotografálásnál elkedvetlenítő és hátrányos az a körülmény, hogy a lesújtó vonalas villámokat oly nagy számban követik a nagy fellobbanó tűzfény által kísért területi villámok, hogy a lemezek ezen erős fény behatása alatt a tájnak körvonalait teljesen feltüntetik ugyan, de a villám szikrájának nyomát sem találjuk a képen, mert ezen villámfaj sohasem veszi útját a föld felé, hanem a felhőben támad és a felhőben enyészik el.

Az ilyen megvilágított lemez tehát már további felvételre nem alkalmas és azonnali kicserélést kíván.

Ha azonban az ilyen területi villámok sűrű egymásutánban követik egymást, akkor egy estéli zivatarnál 56—60 lemezt könnyű szerrel ronthatunk el.

Nem ajánlatos gépnk irányát minduntalan az égnak más-más pontjára irányítani, hanem következetesen azon pontnál kell maradni, a honnét leggyakrabban szoktak a villámok előtörni. Ha több géppel rendelkezünk, akkor a legfrequentáltabb helyekre kell azokat irányítani és a valószínűség sokkal nagyobb, hogy hamarabb érünk el valami eredményt.

Nagyon távoli zivatark villámainak fotografálására nem érdemes lemezeket pazarolni, mert ezekről csak zérus vastagságú képet nyerünk, a melyek nem engednek bepillantást a villámszíkra belső alakzatára.

Ha azonban nagy gyújtó-távolsággal bíró objektívvel rendelkezünk, akkor sokszorta élesebb és részletesebb képet nyerünk, mint az ugyanoly távolságról felvett kis gyújtó-távolságú gépekkel. Az ily nagy gyújtó-távolsággal bíró fotograf gépek ára azonban oly nagy, hogy rendes körülmények között magánember egyáltalán nem szerezheti be.

Míg az előbbi szerkezet növekedő gyújtó-távolsággal a látómező nagyságát csökkenti, addig az újabb szerkezetű anastigmat objektívek azt jelentékenyen emelik.

A villám-fotografálásnál mindkét szerkezet ki-váló jelentőséggel bír, mert míg az egyik a villám minden részletét élesen adja vissza, addig a

másik egy nagyobb látómező segélyével annak pályáját nagyobb területen át engedni követni.

A mi igényeinknek azonban tökéletesen megfelelnek a rendes használatban levő kis gépek, a melyeknél kívánatos, hogy az objektív gyújtó-távolság ne legyen 12 centiméteren alul.

A mint a bemutatott képekből látható, a villámok különböző irányokban veszik útjukat a föld felé és rendesen hullámszerű, vagy resztek kézzel írott vonalhoz hasonlítanak. A villám rendesen egy főágból áll, a melyhez több oldalág csatlakozik, ezáltal egy folyamrendszerhez hasonló kép benyomását kelti, a melyen az oldalágak a beömő patakokat és mellékfolyókat tüntetik fel.

Az itt bemutatott képek amatőroktól származnak és a villámok legjellemzőbb alakjait ábrázolják.

A villámok közül a leggyakoribb az úgynevezett magas villám, a mely a felhő és felhő között nagy fényhatással kapcsolatban lép fel, de útját a föld felé nem veszi, ugyancsak egy «eltartat felhő» villámot ábrázol a másik kép, a melynél a felhőfosztlányok minősége miatt a szikra körvonala láthatatlan maradnak, csupán vékonyabb felhőréteg mögül tör elő a fény. E villámokat mély és tompa dörgés jellemzi.

A lesújtó villám két alakjával is találkozunk itt, ezek a felhőtől a föld felé veszik útjukat és rendesen pusztítás jár nyomukba. A zivatark alkalmával az utóbbi az előbbihez viszonyítva nagyon elenyésző számban van képviselve, olyannyira, hogy némely zivatar alatt csak 5—8 ilyen villámot lehet megfigyelni, míg az előbbi ennek tízszeresét is meghaladja; kivételt csak a mocsaras és ingoványos vidékek képeznek, a hol sűrűn csapkodnak a föld felé.

Egy képnk lesújtó villámot kis távolságról mutat be, a melyből annak jellemző csíkos belső szerkezetét csodálhatjuk.

E villámot 1898 augusztus 16-án este 7 órakor a homburgi csillagdn ifj. Rümker György vette fel, a mely a 1/2 kilométer távolban levő Deutsche Seewarte épületére sujtott le és a megejtett számítások alapján kitűnt, hogy a villám mintegy 10 méter széles lehetett.

Hazánkban a m. kir. orsz. meteorológiai intézetben is végeznek villám-fotografálásokat tudományos vizsgálatok céljából, s ebben az amatőr fényképészek az intézetnek jó szolgálatot tesznek az által, hogy a villám-fotografálás tudományos vizsgálatok céljából beküldik. Az itt bemutatott képek legnagyobb része amatőroktól származik.

Azt hiszem, nálunk is fognak találkozni a természettudományoknak lelkes barátai, kik nem kímélik a fáradságot, sem a lemezt, ha a tudomány hasznára lehetnek ezzel, mert a nevezett intézethez beküldött minden egyes kép az intézet gyűjteményében felvéte-tik, s ezek a különböző típusok tanulmányozásánál nagy becsesel bírnak; azért kívánatos volna, ha mentől több ily jól sikerült képpel gazdagítanák az amatőrök ezt a gyűjteményt.

Szalay László.

A RÉVI BARLANG.

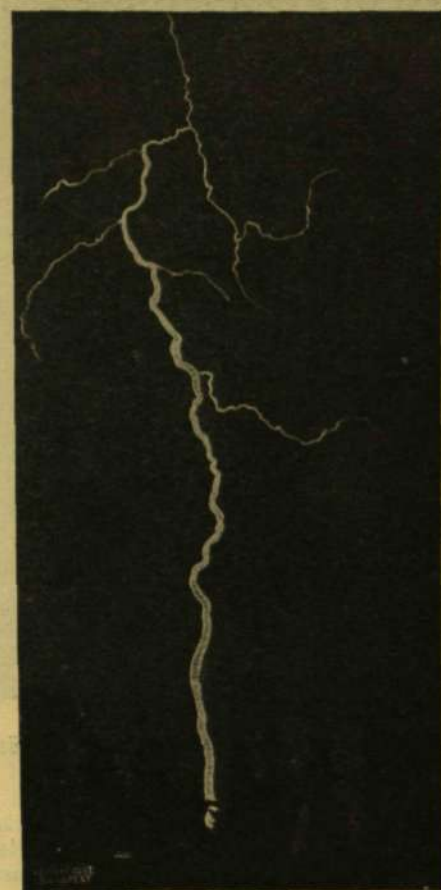
Hazánk legnevezetesebb barlangjai, mint a dobsinai, aggteleki, szilicezi ismeretesebb a közönség előtt. Legújabbban egy új ilyen érdekes természeti látványosság tárult fel: a bihari hegyekben a révi cseppkőbarlang, melyet 1903 novemberében fedezett föl Handl Károly államvasuti tisztviselő s melyet azóta a fölfedező

buzgalma, gróf Zichy Ödön tulajdonos és az erdélyrészi Kárpát-Egyesület áldozatkésztsége a nagyközönség számára is megközelíthetővé tett.

A révi barlangnak eddigelé feltárt hossza mintegy 350 méter s így — egyelőre legalább — jóval kisebb a nyolcz kilométer hosszú aggteleki barlangnál. Annnyiban is különbözik ettől, hogy alakzatai nem tiszta fehérek, hanem legnagyobb részt sárgás színűek. Az erdélyrészi Kárpát-Egyesület az év elején vette rendszeres kezelésbe a barlangot s megbízásából Handl Károly, a felfedező, ki egyúttal barlang-gondnok, ritka kitartással buzgólkodott járhatóvá tételén. A barlang különböző cseppkő-képződményeit, álló és függő figuráinak több igen szép csoportját sűrű sodronyhálózat veszi körül mindenütt, némely helyütt pedig hegyes vasrácsok őrzik a szokásos vandalizmustól. Mielőtt a barlang látogatása a téli időszak kezdetével megszűnik, újra elkezdik a robbantást; mintegy 200 méternyire akarnak még előre haladni a barlang eddigi bátor kutatói. Konstalták ugyanis, hogy a barlangban levő Styx-patak mentén igen szép cseppkő-alakzatok láthatók. Az eddig feltárt egyes terem- és folyosórészek 8—10 méter magasak s gyakran meg vannak szakítva egész alacsony szikla-utakkal. A folyosószerű teremben első képződmény egy négy méter hosszúságban aláfüggő «Vampir». Mellette van mindjárt az «Amerikai nagynéni» nevű félalakzat, mely furcsaságával mulatságos látványt nyújt. Tovább haladva egy «elefántfej»-et láthatunk, a mennyezeten pedig a magyar koronáról elnevezett képződményt. Ezután hirtelen alászáll a boltozat és 58 lépcsőfok vezet le a barlangnak «Kálvária» nevű részébe, hol egy embernagyságú alak körül különböző bábok vannak, ezek felett pedig csodás szép cseppkő-alakzatok függnek alá sorjában. Érdekes e magasságból lenézve a «Perzefone fürdőszobája», melynek hat méter széles cseppkő-csarnokában két méter mélységű vízmedence van. Szép, élethű alakzatok vannak a «Kórus»-nak nevezett részen is, mellette a «nagy orgoná»-val, melynek sípjai közt számos fehér cseppkő is látható. A barlang legmagasabb pontjáról több lépcsőn lefelé haladva «Mohamed testőrsége»-nek testetős formájú cseppkőszobrait és «pipatórium»-át, mellette pedig a próféta «zászlójá»-t és «paradiesomá»-t látjuk. Egész serege van még az érdekes cseppkő-alakzatoknak, melyek neveit több-kevesebb szerencsével válogatták össze.

A vadregényes fekvésű érdekes barlangot rövid idő előtt történt fölfedeztetése óta már közel négyezren néztek meg, köztük japán, angol, amerikai s más külföldi látogatók is. A barlangot augusztus 27-ikén avatták fel nagy ünnepélyességgel. Az erdélyrészi Kárpát-Egyesület a barlangot szakszerű gondozása céljából harmincz évre vette át gróf Zichy Ödöntől s ez alkalomból tartotta ugyanott a megnyitással kapcsolatban XV. évi közgyűlést.

Markó Miklós.

Lesújtó villám. Felvételtett Csillaghegyen 1901. július 23-án.

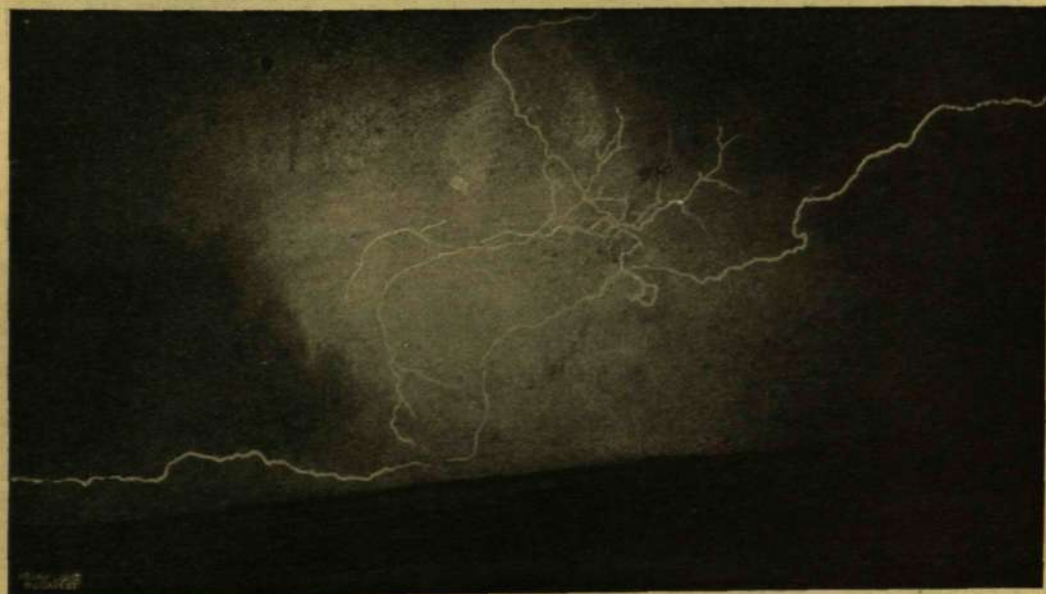
IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyar nemzet történetének új alakulása. Hogy mennyire uralkodik a lelkeken a mostani nagy politikai válság, mutatja a rá vonatkozó röpiratok s egyéb munkák nagy tömege. A ki azt hiszi, hogy valami mondanivalója van, s ez nem fér bele egy napilap keretébe, vagy nem bírja egyéb okoknál fogva megszerezni a hírlapi nyilvánosságot, — röpiratot vagy könyvet ír a válságról vagy annak valamely külön kérdéséről. A többé-kevésbé pillanatnyi vagy ennél is múlóbb értékű és érdekű fel-szólalások özönéből nemcsak terjedelménél, hanem tartalmasságánál fogva is kiválik az a 430 lapra terjedő könyv, melyet «A magyar nemzet történetének új alakulása» czimmel, történelmi és más irodalmi adatokból s folyó eseményekből állított össze öreg Pör Imre. A szerző neve alighanem álnév, a mely sötétben látó, keserű hangulattal, de komoly gondolkozású és a köznapinál magasabb szempontok szerint néző hazaiféd. A munka igen széles történelmi alapon van fektetve; a szerző történelmi távlatból néze bírálja a mai nap eseményeit. Ezért az aranybulláról szóló rövid fejtegetés után a magyar nemzetnek a Habsburg-házzal való szövetségén kezd a szerző kiindulva fejti tovább a magyar politika viszonyosságait egészen ugyszólván a mai napig. Publicisztikai munkának ez túlságosan széles alap s kelletnél jobban próbára teszi az olvasó türelmét. A mai magyar politikai állapotok gyökereit helyesen keresi az 1848-iki eseményekben s álláspontja már erről szóló elmékedéseiben is határozottan kidomborodik. A Kossuth és Görgei szereplése körül vitában egész lélekkel Görgei pártján áll s talán nem tévedés azt hinni, hogy a mai politikai események s a Kossuth-kultusz közti összefüggés felismerése, s ez összefüggés hatásának túlzott értékelése árnyat vet arra a képre is, melyet Kossuth történelmi alakjáról rajzol. A szerzőről meg kell engedni, hogy nyiltan, tartózkodás nélkül mondja meg véleményét, bármennyire ellentétes is a közhangulat ma szinte kizárólagos áramlatával. De kritikája, bármennyire körülbástázza is történelmi és jogi tudományos érvekkel, csak azt bizonyítja, hogy kortárs a kora eseményeit nem nézheti a multak történetírójának hidegen tárgyilagossá szemével, az események és szereplő személyek közvetlen szemlélete, a bennük való részvétel elfogulttá teszi, pártállás elfoglalására készíti. Öreg Pör Imre is beleesik abba a hibába, melyet a vele ellentétes politikai nézetben levőkben kárhoztat: ő is a maga egyéniségén, párt-szempontjain keresztül szemléli napjaink eseményeit. Azért oly komor az a kép, melyet róluk rajzol, mert az események vezetése az ellenkező tábor kezébe jutott. A könyv politikai taglalásába, szempontjai helyességének vagy tévességének bírálatába belebocsátkozni nem a mi hivatásunk, — minket első sorban történeti anyaga és irodalmi formája érdekel. S meg kell vallani, hogy a szerző nem csekély készütséget árul el fej-

Elfedett magas villám.

LEFÉNYKÉPEZETT VILLÁMOK.

Magas villám. Felvette Berecz Ede tanár Temesvárott.

LEFÉNYKÉPEZETT VILLÁMOK.

TÖRÖK FÜRDŐ.

tegetéseiben, de nagy hibája, hogy — politikai munkát írván — könyveken keresztül, az elméleti tudós szemével nézi a dolgokat s nem a politikuséval, az íróasztal s nem a forrongó, eleven élet perspektívájából. Irodalmi formája pedig a dilettáns íróé: szertelen kompozíció, magvas gondolatok nehézkes előadása, homályos stílus jellemzik. Komoly, tartalmas munkát végzett, de — a mire vállalkozott — az események kerekét már nem fordíthatja vissza konzervatív lélekből fakadó keserű fejtegetéseivel. Nagy és érdemes munkájának több hasznát fogja venni a történetíró, mint a politikus. A könyv mint a Franklin-Társulat bizománya jelent meg, ára öt korona.

Vegyes költemények. Varga Zsigmond adott ki e cím alatt egy kötet verset Hajduböszörményben. Az ember elcsodálkozik, ha e verseket olvassa, hogy valaki ennyire a multakban élhet, félszázadnál jóval hátrább a mai kornál. Mintha a mult század első évtizedében irattak volna e versek, nyoma sincs bennük az emberiség s a nemzet világnézetében azóta beállott óriási változásoknak, a kultura hatalmas lendületének s az irodalom fejlődésének. Arany, Petőfi, de még Vörösmarty is hiában énekeltek a szerzőnek, az ő hangja, tárgyai, felfogása, sőt itt-ott helyesírása is a Gyöngyösi Istvánéért rajongó korra emlékeztetnek. Egy hosszú párrészes tizenkettős sorokban írt elbeszélő költeménye, Herkules versbeszédett élettrajza például egyenesen a Dugonics klasszikai tárgyú elbeszéléseire emlékeztetnek. Ebben a tekintetben még bizonyos érdekesége is van a könyvnek, melynek ára 1 K. 60 fillér.

VIZESÉS A BARLANG MELLETT.

Megbizás nélkül... Ez is politikai röpirat; Kvassay István, a konzuli főtörvényszék elnöke adta ki, a nyár folyamán lejtészódott rövid politikai szereplésének emlékére s igazolására. Elmondja benne ennek a szereplésének történetét, a szövetség ellenzéki pártok vezérbi-bizottságával folytatott tárgyalását, az indító okokat, melyek őt vezették, s a nézeteket, melyeket a mai politikáról táplál. A füzet 78 lapra terjed s ára egy korona.

MI UJSÁG?

Szeptember első napjai. A sárguló levelek és hazaérkezések hava szeptember. Augusztus második felében a Tátra már hűvös és ködös; Svájcz, Marienbád, a belga tengerpart saisonjának vége, már pedig lehet akármilyen folséges az időjárás, ha egyszer nincs elég szem, mely meglássa a toilletteket, fantasztikus kalapokat, az automobilra való kecses kabátot és fátol-sisakot, a két óriás okulárával. A kongresszusok, testületi gyűlések országszerte végződnek. A szabadságidők nagy része letelik. A miniszterek is hazafelé tartanak; a politikusok interview-ja még szaporább, mint eddig volt. Bizonyos kötelességek határidői végükre járnak. Haza a hivatalba, haza tanítani, haza az iskolába, haza az üzlethez, s végre haza — takarítani, vagy paradicsomot befőzni, a mi szerény rugócska ugyan a saison fordulásakor, de a háztartás kis kamarája paradicsomos üvegek nélkül képzelhetetlen. Az egész nyáron becsukott ablakok fölnyílnak. A lépcsőházban a naftalin szaga most már kiirthatatlan. A kirakatokat újra rendezik; a rek-

MOHAMED TESTŐRSÉGE.

lám-plakátok ríktó színes koczkái lelik el a hirdető oszlopokat és falakat. A vasutaktól nagy kofferekkel érkeznek a bérkocsik, sok gyerekkel, a hozzá való szülőkkel, mert az iskolák kezdődnek. Az iskola nagyszerű intézmény volna, csak beiratásokkal ne volna összekötve. Budapestén ezért félelmes napok esnek szeptember kezdetére. Tolongás, bizonytalanság, kiszorulás, elkeseredettség az iskolák ambitusán. Udvarát, utcáit tájékat százak és százak ostromolják. Iskolába járni törvény parancsolja; hivatalokhoz, valamire való álláshoz, szakképzettséghez törvény követeli a kvalifikációt. Elég középiskola nincs azonban se a vidéken, se a fővárosban. Nem elég a budapesti diák, hanem nagy környék, távoli szélek és végek is gyűlekeznek hozzá. Hiába a jó bizonyítvány. Hely nincs, az elsőség a helybelieké. Most már keresni kell a választ arra a kulturális kérdésre, hogy minek kell a magyar fiúnak diáknak lenni, holott ugyanazzal a fáradsággal lehetne nem jogász, nem technikus, nem orvos, hanem minden egyéb. Keserves kutatás. Világos, hogy nincs elég iskola. Az állami ipariskolában azt mondják: itt az iskola, de nincs hely. Az állami építő iskolában azt mondják: teringtetett, csak most emeltük ezt a palotát és nincs benne hely. A szakiskoláknak általában csak címe szerepel, már elég padja nincs. Egy küzdő kultura való-ságos viszonytársai sujtanak le az iskolai beiratásoknál. Özönlik az ifjuság. Különös, hogy ez még baj! A nagy magyar Alföldön a középiskola most is kevés, habár a paraszt városok áldozatkészsége épít és fundál. Gazdasági iskola alig van a gazda-

MOHAMED PARADICSOMA.

A RÉVI CSEPPKÓBARLANG.

PILLANAT-KÉPEK AZ AUGUSZTUS 30-IKI NAPPFOGYATKOZÁSKOR. — Napfogatkos-ügyelők az utcákon.

sági emporiumnak; egy-kettőt Darányi miniszter nem régen csinált. Most is nevezetes bizony, hogy az ország szélén, Magyar Óváron tart az állam gazdasági akadémiát és nem az Alföldön. Budapestén egyébiránt a legújabb iskolai reform az, hogy a főváros hatósága megrendszabályozza az irkát. Megtiltotta, hogy ezen túl szétépíték, megsemmisíték iskolai erős kezek az olyan irkát, melyeket a gyermek nem az iskolában terjesztett reklámokon megjelölt papirkereskedésben szerzett. Nagy haladás ez. A papirkereskedők küldöttségével kérelték a tanácsot, halaszsa el az irka-reformot a jövő iskolai évig. El is halasztják, a miben az irkák rejtélyes souverain hatalmát bámulhatjuk. Pedig az irkák árfolyamát a börzén nem jegyzik, holott nem minden értékpapír ilyen értékpapír.

Nemzetközi kongresszusok Budapestén. A nemzetközi utaknak egy kicsit felénk való meghosszabbodását jelenti, hogy Magyarországon most már minden esztendőben tartanak egy vagy két nemzetközi összejövetelt. Tudományt, eszméket hirdető gyűlések jönnek hozzánk. Három nemzetközi kongresszus tanácskozik rövid idő alatt Budapestén. Az egyik a *börtönügyi kongresszus*, mely csak ott jelenik meg, a hol az igazságszolgáltatásból hiányzik a deres és mogoró paléza. Igazságszolgáltatásunk tisztessége, hogy az előkelő nemzetközi szervezet szívesen választotta ez idei gyűlése helyéül Budapestet, mint Justitia szigorú, de emberbaráti szavának visszhangjához alkalmas helyet. Nemzetközi állatorvosi kongresszus lesz szeptember 3-ikától 9-ikéig. Ausztria és Németország állatgyógyászati központjait jelölte ki, hogy Magyarországon állategészségügyének felügyelőségét hiányosnak tartják és nagy gazdasági kellemetlenségeinket tetézi az is, hogy Románia és Szerbia állatkereskedése szintén Magyarországon keresztül jut külföldre. Érdekes, hogy a kongresszusra, melyre ezerkétszázal több külföldi tagot jelentettek be, Németországból 274 állatorvos jön, már osztrákok, kik innen és csak jóval kisebb mértékben nyerek Galiciából a legjobb hústáplálékot, mindössze százhuszonnyet érdekel ez a kongresszus. A különböző kormányok képviselője (még Indiából is van) száztizenöt, s körülbelül ugyanannyi jön az egyetemek, főiskolák szakintézmények, hatóságok és testületek részéről. — Harmadik kongresszus tanácskozik szeptember 11—16-ika közt az alkohol ellen való küzdelemről. Csaknem valamennyi európai és számos tengerentúli állam képviselteti magát, továbbá a külföldi egyetemek és egyéb kulturintézmények, az alkoholelleses egyesületek, a munkásszervezetek. Hazánkból valamennyi törvényhatóság, továbbá számos város küld képviselőt.

A **barmeni sakkverseny.** Barmenben a legjobb sakkozó mesterek versenye augusztus utolsó napján dőlt el. *Maróczy* Géza, ki nem régebben Ostendében oly szépen nyerte meg az első díjat, a barmeni játék kezdetén hátra maradt, de csakhamar előre küzdötte magát. Az eredmény az lett, hogy *Maróczy* és *Janovszky* egyenlő egységgel (10 1/2) mind ketten első, s így az 1500 első és 1000 frankos második díjon együtt osztozkodnak. A barmeni *vegyes tornában* is az utolsóelőtti fordulónál, augusztus 31-ikén szintén egy magyar sakkozó, *Forgács* járt legelől Szviderszkyval együtt.

A **new-yorki magyarokról.** Amerika egyik legismertebb képes hetilapja, a *Leslie's Weekly* legújabb számában cikket és képeket szentel a new-yorki magyaroknak. Már az végzet, hogy a magyarok Bécsben, Berlinben, Párisban ép úgy nem kerülhetik el sorukat, mint New Yorkban és mindenütt rájuk jár — a toll. New Yorkban *Harriet Quimby* tollára jutottak magyar testvéreink, a kik a város egyik negyedét speciális jellegűvé tették. *Harriet Quimby* hölgy, s úgy tetszik, nagyon jó nevelésű hölgy, a ki

németek kíváncsiságát és beszédességét ha már nem fékezhetette is, mégis úgy ír és beszél a magyarokról, hogy mulató helyeiktől távol tartotta magát, s nem ment el oda, a hol *shoddosh-t* járnak.

A new-yorki magyar negydről, a hol mindenütt bécsi ének hangzik (s ebben igaza lehet *Harriet Quimbynek*) az ismertető czikk emlékeztet idei, hogy azt az amerikai néphumor *goulash avenue* nevén ismeri s vagy 50,000 magyar lakja. Mióta Roosevelt elnök a magyar republikánus klubban vacsorázott *goulash* és *kraut* mulatelt evett, azóta előkelő urak is folkeresik, s ott jól mulatnak. *Harriet Quimby* ezért leírja az ottani világot. A magyar nők — úgy mond — általában nagyon szépek, különösen a bécsiek. Tüzesen járnak a *shoddosh* tánczot (csárdás?) mely a magyarok nemzeti táncza. Ezt ép úgy magától, ösztönszerűleg, tanulás nélkül tánczolják, mint a szerencsének a *cake-walk* tánczot. A hol a mulatózásokat tartják a magyarok, azon helyeknek neve magyarul *Tingl-tangl*. Oda gyűlnek kis asztalokhoz és *Slivovitzot*, *Borovitskát* isznak. A legnépszerűbb *Tingl-tangl* a *Ligety-Orfeum*. Van itt zene, ének, sok tánczosnő. A legfőbb vonzóerő *Josef Salzar*, a bécsi magyar. (Képet is közli a lap.) Ha elénekelt egy nótát, a magyarok elragadtakva kiabálják: «Salzar — Salzar!»

Rablókról énekel, azok életéről, szerelméről, fosztogatásairól. A magyar dal lassu, ünnepélyes, közbe harezias riadással, lassú pianókkal. A tánczos össze-üti a bokáját, méltóságon körbe forog, gyorsabban és gyorsabban, a mig ki nem merül. Ez a híres *shoddosh*. A magyarok szívesen látogatják az ilyen mulató helyeket, be-betérnek egy pohár borra. A bor neve: «Osztr. Magyar Bor Nagykereskedők Somlai Latzko Testvérek Budapestén.» (Könnyebb meginni, mint a nevet kimondani). Az étkezésnél első étel a *nazzoth klosse* — leves, kovászos kenyérrel és *Harriet Quimby* urhölgy szerint nagyon jó. Van «goulash» «Paprikas schnitzel» és «Kraut strudel.» A magyarok ép úgy megülik Szent-István napját, mint az irek Szent-Patrik ünnepét és Wein-festeket (szüret) is rendeznek, a mikor csodálni való, hogy mennyi bort birnak fogyasztani. E leírás-hoz egy pár kép is van, frakkos alakokkal. A képek-ből azonban nem közlünk egyet sem, mert nem oly mulatságosak, mint a czikk.

A legújabb amerikai ösztötelű, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a «*Diana parfüm*». Urak, hölgyek egyaránt csodálják beszélnék a pikáns, elbűvölő illatról, melyet a pesti úri hölgyek egyezre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár Erényi Béla Diana-gyógyszer-tára, Budapest, Károlyi-körút 5.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér).

Megszűnt a léczkerítés jogosultsága. A korral haladónak be kell látnia, hogy a pusztuló deszkával való kerítés ideje elmúlt. Mióta Budapestén, VIII., Üllői-ut 48. sz. a Haidékler Sándor-féle kerítésgyárban a kitűnő és olcsó «Hungária» szab. sodronyfogatot gyártják, megcsappant azok száma, kik a léczkerítésnek adják az előnyt, mert nincs a szab. «Hungária» fonálnál célszerűbb és olcsóbb kerítés.

HALÁLOZÁSOK.

Szaplonczai SZAPLONCZAY MIKLÓS bir. tanácsos, Máramaros megye nyug. alispánja, a máramaros-szigeti és az ökörmezői választókerület volt országgyűlési képviselője, 64 éves korában meghalt Tiszavárménstől közszégen. A hatvanas évek elején, az alkotmányos élet kezdetekor lépett Máramaros megye szolgálatába, a hol nem sokára szolgabírónak választották. 1872-ben a máramaros-szigeti kerület balközéppárti programmal képviselővé választotta, s 1878-ig képviselte a kerületet, aztán mint főszolgabíró ismét megyei szolgálatba lépett. Két év múlva főjegyző, 1886-ban pedig alispán lett.

1894-ben és 96-ban szabadelvűpárti programmal az ökörmezői kerület választotta képviselővé. Az utóbbi években visszavonultságban élt.

MARTICS Győző, ferenczrendi szerzetes, volt szerajevói plébános, horvát költő elhunyt a Kresevo-kolostorban, Boszniában. A politikával is foglalkozott s legkiválóbb műve «A boszállok» című eposz is politikai czélzatú és az 1857—1870-ben a Balkánon a törökök ellen vívott harcokat dicsőíti. Horvátországban született, 1822-ben; tanulmányai egy részét Székesfehérváron végezte.

Kálnói és ádámföldi BORNEMISZA BOLDSZÁR, a fővárosi csapatrendőrség feje, 1881-ben a rendőrség kiképzésében oktató felügyelő, erélyes és feladataiban sikerekkel működő tisztviselő, az állami rendőri őrség főparancsnoka, elhunyt Budapestén augusztus 25-ikén, 65 éves korában. Hosszu időig, félszázadnál tovább szolgált az állami rendőrséget és fejlesztette erélyével, belátásával és hozzá tartozó ismereteivel. Kemény természetű magyar ember volt, alantassai iránti jóindulattal. Fialt korában katona, majd a szolferinói csatában nyert főhadnagyi ranggal Sáros megyében a közigazgatásnál alkalmazták, majd Budapestén 1870-ben a rendőrséghez hívták. Itt tiszteletet vívott ki a rendőrség fejlesztésével, a mi uttörő munkák közé tartozik, mert a rendőrség nehezen emelkedik rendeltetéséhez a tömeg nyeresége közt. A rendőri tisztviselők testülete nagy tisztelettel vette körül érdemes főemberének temetőbe vitt koporsóját.

NEX DÁVID, az Operaszínház művésze, ritka szép mélyhangú énekes meghalt augusztus 31-ikén reggel, hirtelen, 63 éves korában. Csak harmadnap előtt érkezett haza külföldi nyaralásából s jól érezte magát. Váratlan halála érzékeny vesztesége az Operaszínháznak, és a fővárosi szeszeti köröknek. Ney Dávid, mint gyermek, szabómesterséget tanult, később a pesti dohány-utcai templomban énekelt a karban s itt tűnt fel hatalmas hangjával. 1877-ben a Nemzeti Színház kórusába szerződött, s előkelő művészi pályát nyitott előtte, az operák basszus szerepeiben. Hangjának, művészetének teljes erejében érte a halál.

BÁRÓ MESSENA ISTVÁNNÉ, a negyvennyolcas honvédrezendesnek nagy tiszteletben élt özvegye, elhunyt 72 éves korában Török-Szentmiklóson, rokoni körben. Végso kívánsága szerint Nagy-Várkonyon temetik el férje mellé. Leánya volt Sántha György bihari főispánnak és 1848-ban lett felesége Messena bárónak, a kivel a szülei háztól egyenesen a háborúba ment. Férje oldalán tanulta volt az erdélyi hadjárat eseményeinek. Nagyszében bevételénél férje megsebesült s a felesége mentette meg a csatától. A világi fegyverletelt után Messena István bárót elfogták s a katonai bíróság halálra ítélte. Felesége közbejárására büntetését várfogságra változtatták át. Miután a fogságból kiszabadult, feleségével együtt Nagyváradon élt. A nagyváradi püspöki rezidenciában őrzik néhai Erzsébet királyné egy levélpapírosát, melyen az ötvenes években tett királyi körút alatt a püspöki palotában kezdett levelet írni Messenához. De csak a megszállást írta meg és a levél kezdő sorát. Jótékony-sági ügyre vonatkozhatott. Erzsébet királyné még akkor németül írt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: PUZA SÁNDOR zemplényi főesperes, ezimzetes prépost, aranyműves pap, sárospataki nyug. görög kath. lelkész, zemplényi törvényhatósági bizottságának, Sárospatak képviselőtestületének tagja, 84 éves korában Sárospatakon. — KLINCSEK JOSEF állami főreáliskolai tanár, 59 éves korában Egerben. — WENZEL JÁNOS főgimnáziumi tanár, 43-dik évében Szabadkán. — TOMÁSOVITS GYULA alezredes, a szeptember honvédfalozgezerd nagybecskereki zászlóaljának parancsnoka Pécsen. — SÓLTZ REZSŐ ko-

zet, mint az országos központi hitelezővetkezet tagja, fe
nagyérdemű butorvászáról közönség figyelmét a
József-körut 28. szá
Bérkoosis-utca sarok, valamint
város, Ferencziek-tere 1. s
ába dusan felszerelt molern és stilszerű lakberendez
ésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett átadnak e
torcsarnok szövetkeze
budapesti képesített asztalos- és kárpitos mesterek dol
környékén készített, vagy böbst silány árak eladásáa
foglalkozik.
sádhöz tervezelt és költségvetést kívánata közölünk.
egyeb tudorabbar bizottság által felbírálva

5 frtért

széküld utánvétel mellett az
Orsz. Postóárnyház
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
I. emelet.
egy férfiöltönyre 3 mé-
ter finom fekete, sötétkék,
szürke vagy barna angol
gyapjuszövetet.

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kules“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.
Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“
névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kules“ védjeggyel legyen ellátva.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részv. társ.

Irodái: VI. ker. Andrássy-út 5 (saját házában).
Befizetett részvényükre 40 millió korona. Elfogad betéteket 4%-os kamatozással, a 10%-os
betétkamat-adját az intézet fizeti. Leszámlázott váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra.
Magyar kir. osztagyörsegek főeljárás-helye IV. Ferenciek-tere 2. Kézi zálog-
üzletei: IV. Károly-körút 18., IV. Ferenciek-tere és Irányi-utca sarkán, VII. Király-
utca 67., VIII. József-körút 2., Üllői-út 6. sz. 10881

KIRNER JÓZSEF

utóda Pirk J. puskműves.
(Atalpitott 1808. évben).
BUDAPEST IV. Bécsi-u. 2., gyár Róssa-u. 7.
Dúsan állított rakár legújabb szerkezetű Kettős va-
dász-fegyverekből, golyós fegyverek, amerikai Winches-
ter seretes ismétlő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegy-
verek és pisztolyok, tüllények és vadász-szerekből, me-
lyek jóságáért kezeskedik. 10846

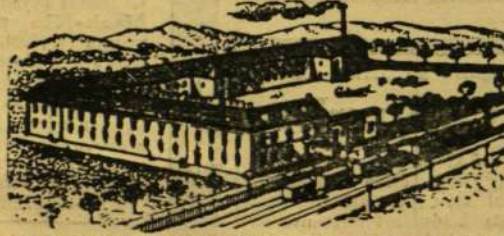

DAVID KÁROLY ÉS FIA

doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. szám. 10651

Gyárt: Papírtányért, bon-
bonliert és Jardinet-dobozo-
kat. Sajtoló kerek dobozo-
kat, légmentesen elártható,
összehajtható dobozokat pó-
lyák kötésgapát, stb. és magolá-
sára. Hintódobozok, valamint
háztól lemosó-övek teljes
szerinti nagyságban. Több-
dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 álléres tea csomagolásához.
Szekrényesipke és köpüladapapír legújabb szín és kivágásban.

Allandó kiállítás a fenti cikkekből a
városiipari iparcarnokban megtekinthető.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.

Istenem. — Így sohajta ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha elhár-
sodásomtól és emésztésem zavaráktól megszabadulhatnám!... Látni, nem is
lelly szorult álmom. Tegyen minden hölgy és férfi csak egy kísérletet
Mandor soványító és vértisztító porral, biztos az eredmény; ezt te-
kinthetjük orvosi és vegyszeri bizonyítványokkal kimutatathat. — Ne
múltsa senki el, erről meggyőződni: hossza meg a Mandor por,
ha be nem vették, a póráz duplán vértisztító. Csak 2 kor. 50 fill.
Mandor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Után-
vétellel a pénz be küldése mellett; portmentesen diszkrétan küldi
Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz.
Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. sz. 11093

Kocsi-gyártás.

Budapesti kovács- és kocsigyártó-
ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi
Árucarnok-
Szövetkezet,

Budapest, VII., Kerepesi-út 72.
Ajánl mindennemű hintókocsit.

Vértess-éle sóborszesz
Minden házában szükséges.

10591

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz. udv. szállító,
kerületi gyógyszerész Kornepurgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

csász. és kir. szabadalmazott
mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

40 év óta az udvari istállókban, a ka-
tonaság és magánosok nagyobb istá-
láiban használatban van nagyobb
elő- és utó-erősítő, inak me-
revesztő stb. az idomításnál
kiváló munkára képesít s
lovakat. 11057

Kwizda-féle
Restitutions-fluid
csak a mellékelt véd-
jeggyel valódi. Képes
írjegyzéket ingyen
és bérmentve. Főrak-
tár: Török József
gyógyszerész, Budapest, Ki-
rály-u. 12., Andrássy-út 26.

Legfinomabb ezüst tula-órák!

Ezüst tula horgony (anker) remontoir, dupla
köpenyvel, szilárd jó szerkezettel, erős tok-
ban, gyönyörű díszítéssel 24 korona.
Világírtó „Longines“-szerkezettel 50 korona.

15 évi jótállással!

Schönwald Imre

magyar órásmester és
ékszergyárosnál PÉCS 122.

Nagy képes árjegyzék ingyen és
bérmentve.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Uvegje 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétátér-utca
sarkán. 11186

Hogy ESMÉNYI KEBELT

előrhessen, használja ön a „Pilules orien-
tales“-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak-
és vállcsontokat eltüntetik, a kebeli fejlesz-
tést, erősítik és ismét helyreállítják, a dereknak pe-
dig állandóan kezes embonpoint adnak, a né-
kül, hogy a derekat megnagybóltatják.

A PILULES ORIENTALES
az egészséget mindenkor előmozdítják és leg-
érzékenyebb véreket mellett is bevehetők, fiatal
leányok által ép úgy, mint hölgyek által, a kik-
nek keble a szilárdságot elvesztette vagy azt soha
sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezelés.
Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve
utánvétellel K 6.75.

J. Raté, Pharmacien, 5, Passage Vercien, Paris.
Austria-Magyarország részére: Török József gyógyszerész.
Budapest, Király-utca 12. 10946

Somatose

HÚS-FEHÉRJE.

Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-
edző erősítő szer. 10944
Kapható gyógyszerárban és drogueriákban.

37. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Kaplony-utca 9.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ——— 16 korona.
Félévre ——— 8 korona.
Negyedévre ——— 4 korona.

A „Világkrónika“-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

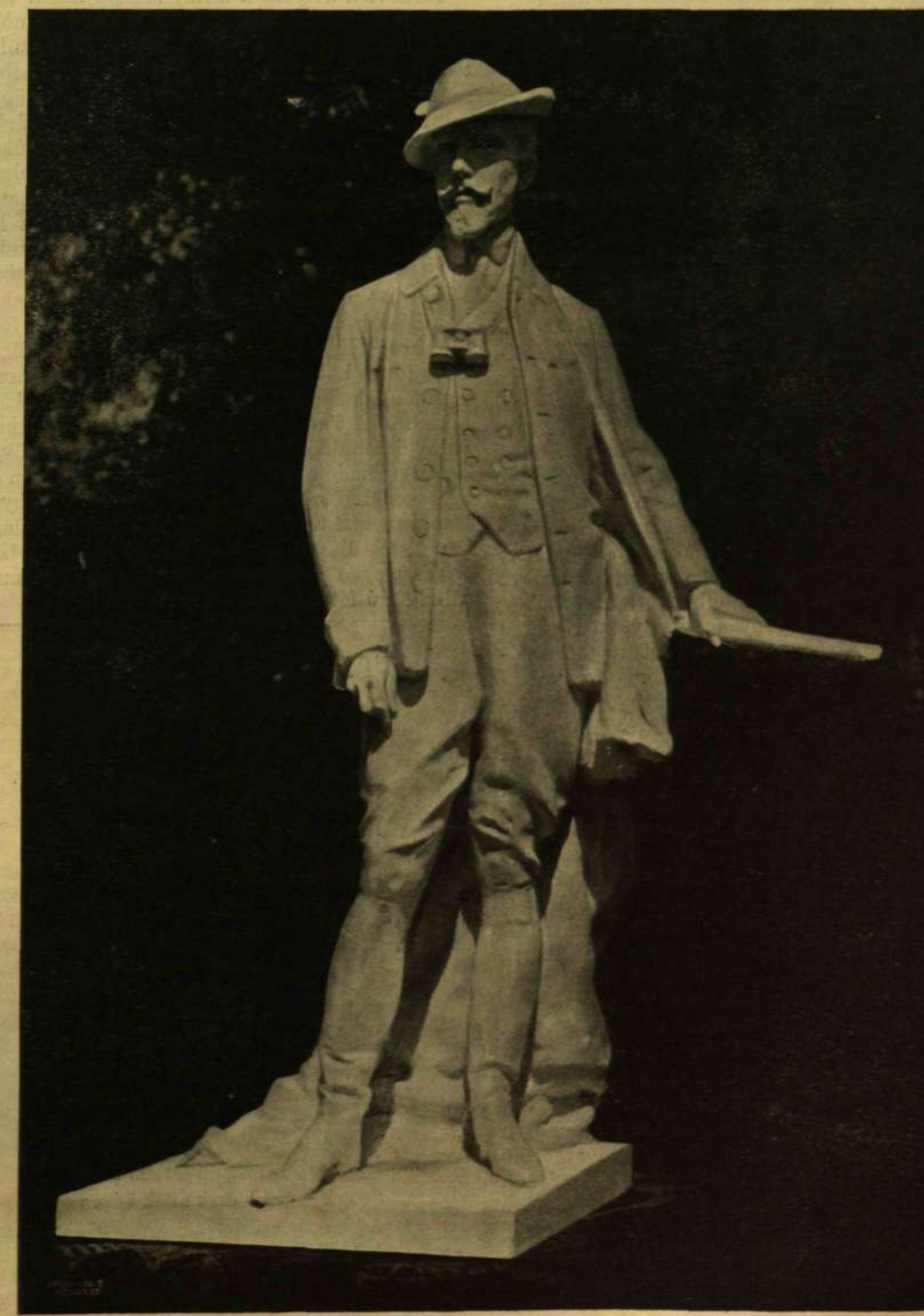
Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldj is csatolandó.

ÚJABB MAGYAR SZOBROK.

MONUMENTÁLIS szoborművek alkotására al-
kalmatlannak ítélt korunkban csaknem
örvendetes tüneménynek tekinthető, hogy
a pathetikus, pózos emlékművek helyett újab-
ban a kisebb méretű, intim szobrok kezdenek
divatossá válni. Ezekben az alkotásokban a mű-
vész közelebb tud férközni a megörökítésre méltó
alak egyéniségéhez, s ekkép a szobormű
érthetőbbé, rokonszenvesebbé válik a közönség
előtt, mely talán az életben is gyakran látta azt,
ki az emlékművön érezben vagy márványban
áll szemei előtt.

Ilyen intim szobormű lesz, a fájdalom, oly
korán elhunyt Rudolf trónörökös szobra, mely
Molnár Viktor államtitkár kezdeményezése és
fáradhatatlan buzgólkodása folytán már a közel
jövőben a városiipari egyik árnyas pontját fogja
ékesíteni. A szobormű felállításához szükséges
alap az Uránia tudományos egyesület fölhírá-
sára, eléggé rövid idő alatt, közadakozás útján
gyűlt össze. Az egyesület, melynek Molnár Vik-
tor az elnöke, annak idején pályázatot hirdetett
a feledhetetlen trónörökös emlékét megörökítő
műre. Ebből a pályázatból került ki diadalma-
san Ligeti Miklós szoborterve, mely a bíráló-
bizottság által javaslatba hozott módosítások-
kal, most már rövid idő alatt elkészül, s helyét
a Városligetben el is foglalja. A szobormű
vadászöltönyben, fején tollas kalappal ábrázolja
a trónörökösöt, a mint fegyverét vállára akasztva,
szemeit a körülete elterülő tájon legelteti. A pose
természetes, az arc kifejező, beszédes. Ilyen-
nek ismerték a trónörökösöt azok, kiknek alkalmuk
nyílt a gyakori vadászkirándulások alkalmával közvetlen környezetébe juthatni.

Torontálmegeye lelkes hölgyei szintén kisebb
méretű, intim szoborművel áldoznak a megye
egyik híres szülőtte: Kiss Ernő 1848—49-iki
honvédtábornok emlékének. A szoborbizottság
élén Dellimanics Lajosné, Dánielné Wattay-Pel-
bárt Margit és Hegedűs János állanak. A gyűj-
tés csakis a torontáli hölgyek körében folyik s
ma már abban a stadiumban van, hogy Radnai
Béla, a csatádi Lenau-emlékmű ismert alkotó-
ját, meg is bízták a szobor kivitelével. Ez a
szobor hadi felszerelések roncsai között ábrá-
zolja a vértanu tábornokot, a mint elmélázva
maga elé tekint. Dőlczeg, imponáló alak, maga-
tartásában a bizalom és nyugalom kifejezésével.
A szobor Nagybecskerek főterén fog állani.

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS SZOBRA LIGETI MIKLÓSTÓL.